

HUQUQ

47

(362)

YURIDIK GAZETA

Noyabr

D.	1	8	15	22	29
S.	2	9	16	23	30
Ch.	3	10	17	24	
P.	4	11	18	25	
J.	5	12	19	26	
Sh.	6	13	20	27	
Y.	7	14	21	28	

2004

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqib boshlagan.

WWW.HUQUQ.UZ. E-mail: Info@huquq.uz

RESUBLIKA BOSH PROKURATURASIDA

ДЎСТОНА УЧРАШУВ

17 ноябр куни Республика Бosh прокурори Р.Қодиров Ўзбекистонга ташриф буюрган АҚШ давлат котиби ёрдамчиси вазифасини баҳарувчи Майкл Козакни қабул қилди.

Майкл Козак билан бирга унинг махсус ёрдамчиси Патрисия Девис ҳамда АҚШнинг Ўзбекистондаги элчихонаси ходимлари Девид Эплтон, Майкл Голдман ва Синтия Стоунлар ташриф буюрди.

Учрашувда Бosh прокурор ўринбосари Б.Нурмухамедов ҳамда маҳкаманинг тармоқ бошлиқлари Э.Йўлдошев, Э.Абзалов, У.Ҳамиджонов, Б.Ахундов, А. Мухамедов ва С.Ортиқовалар иштирок эттишди.

Суҳбат давомида прокуратура фаолияти ва йўналишлари, мамлакатимизда олиб борилаётган суд-ҳуқуқ

ислохотлари, инсон ҳуқуқлари, шу жумладан жазони ижро этиш муассасаларида жазо муддатини ўтаётган маҳкумларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида амалга оширилаётган тадбирлар, терроризм ва диний экстремизмга қарши курашда АҚШнинг Ўзбекистондаги элчихонаси ҳамда ҳуқуқни муҳофаза этиш идоралари билан ҳамкорлиги масалалари муҳокама қилинди.

Жаноб Майкл Козак мулоқотлар чоғида қайд этилган масалалар юзасидан кенг маълумотга эга бўлганлигини таъкидлади.

Учрашув дўстона, ўзаро фикр алмашиш руҳида ўтди.

Хушид БҲРИЕВ,

Республика Бosh прокуратурасининг халқаро-ҳуқуқий бўлими катта прокурори

26 ДЕКАБР — САЙЛОВЛАР КУНИ

ЎЗ СЎЗИМИЗ, ЎЗ ОВОЗИМИЗ БЎЛАДИ

Қишлоғимизда 589 та оила бўлиб, уларда 2624 нафар фуқаро истиқомат қилади. Уларнинг ҳам ўз ташвиши, мақсад-муаммолари бор. Илгариги сайловолди учрашувларда депутатликка номзодлар ён дафтарида бу масқанда чироқ тез-тез ўчиб қолиши, газнинг игна бўйи пирпираб ёнишини ёзиб олиб, ўзларининг биламдларвоз дастурлари билан таништиришган эди. Бу йилги бўлажак сайловга тайёргарлик бошқача руҳда ўтмоқда. Ҳар бир партия ўзининг ҳаракат дастури билан чиқмоқда. Уларнинг қайсиси ишончли, ҳаётга яқин бўлса, шу номзодга овоз берамиз. Энди муаммолар майдалаштирилмайди. Амалда ишлайдиган қонунларнинг қабул қилиниши биз сайлайдиган депутатнинг билимдонлигига ва ғайратига боглиқ бўлишини яхши тушунамиз.

Президентимизнинг «Ўзбекистон хотин-қизлар кўмитаси фаолиятини кўллаб-қувватлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони аёллар ҳаётида туб ўзгаришлар ясашига ундаётди. Маҳалла фаоллари йиғилишида менга хотин-қизлар ишига бош-қош бўлишни, муаммоларини биргаликда бартараф этишни таклиф эттишди. Бу ишюн мен учун шараф эди. Ишни аввало аҳолининг яшаш шарт-шароитини ўрганишдан бошладик.

Сайлов куни қишлоғимиздан «Кўота» сайлов участкасига 2063 нафар фуқаро ўз номзодлари учун овоз беришади. Сайловчиларнинг аксарияти хотин-қизлар эканлигини эътиборга олиб, уларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш юзасидан турли тадбирлар уюштирмоқдамиз. Маҳалламизда жорий этилган «Аёллар ҳуқуқий бурча»да жамланган ҳуқуқий адабиётлар, матбуот нашрлари, қонун ва фармонлардан қўлмалар бу борада бизга кўл келаетди. Бир сўз билан айтганда, ватанимиз келажаги билан боглиқ ушбу муҳим тадбирда ўз сўзимиз, ўз овозимиз бўлишни истаймиз.

Машғулот ЁДГОРОВА,

Нарпай туман «Кўота» маҳалла фуқаролар йиғинининг диний-маърифий ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси

ТАЙИНЛОВ

Ўзбекистон Республикаси Бosh прокурорининг 2004 йил 16 ноябрдаги буйруғи билан Мурод Мелибоевич Солихов Наманган вилоят прокурори, 19 ноябрдаги буйруғи билан Азимжон Урдусевич Эргашев Сирдарё вилояти прокурори этиб тайинландилар.

Азимжон Эргашев 1959 йил Жиззах вилояти Жиззах туманида туғилган. Миллати ўзбек, маълумоти олий. 1982 йилда Тошкент Давлат университетининг ҳуқуқшунослик факультетини тугатган.

А.Эргашев меҳнат фаолиятини 1982 йилда Жиззах шаҳар прокуратурасининг иш ўрганувчилигидан бошлаган. Сўнгра шаҳар прокурорининг ёрдамчиси, туман прокуратурасининг терговчиси, вилоят прокуратурасининг тергов бўлими прокурори, шаҳар прокурорининг ўринбосари, вилоят прокурорининг ёрдамчиси, Зафаробод, Жиззах туманлари прокурори, вилоят прокурорининг ўринбосари, вилоят прокурорининг биринчи ўринбосари лавозимларида фаолият кўрсатган.

1996 йилдан Ўзбекистон Республикаси Президенти Девонининг маъмурий-ҳуқуқий масалалар ва жамоат ҳавфсизлиги бўйича эксперти, етакчи консультанти, 1998–2003 йилларда Ўзбекистон Республикаси Бosh прокурорининг биринчи ўринбосари, 2003 йилдан Тошкент вилоят прокурори лавозимларида ишлаган.

Мурод Солихов 1963 йил 22 январда Тошкент вилоятининг Янгийул шаҳрида туғилган. Миллати ўзбек. Маълумоти олий. 1984 йилда Тошкент Давлат университетининг юридик факультетини тугатган.

Мурод Солихов меҳнат фаолиятини 1984 йилда Тошкент шаҳар Собир Раҳимов туман прокуратурасида иш ўрганувчилиқдан бошлаб, туман прокуратураси терговчиси, прокурор ёрдамчиси бўлиб ишлаган. 1987–90 йилларда Тошкент шаҳар прокуратураси тергов бўлими прокурори, 1990–92 йилларда Юнусобод туман прокурорининг ўринбосари лавозимларида фаолиятини давом эттирган.

Шундан сўнг Бектемир, Чилонзор туманлари прокурори, Тошкент шаҳар прокурорининг ўринбосари-тергов бошқармаси бошлиғи, Тошкент шаҳар прокурорининг ўринбосари, Тошкент вилоят прокурорининг ўринбосари лавозимларида ишлаб келган.

Моҳият

Бурч, бу — бошқанинг ҳуқуқига ҳурматдир.

Иммануил КАНТ

MUNOSABAT

ЯҚИНДАГИ ҚЎШНИ ЯХШИ

Хайрли ишнинг қаноти бўлиши бор гап экан. Дадамнинг яқин дўстларидан бири айни шу кунларда Термизда хизмат қилаётган ўғлини йўқлаш учун тадорик қилиб юргани ҳақидаги хабар қўлогимга чалиниб қолди. Учрашдик, ниятими айтгандим, ҳамроҳ топиладиган чех-раси ёришиб кетди. Хуллас, Икром ақанинг «Нексия»сида йўлга тушдик...

Юртимизнинг чиройини таърифлашга тил охиш. Китоб довоиндан ўтар эканмиз, ҳақиқатан ҳам жаннат-мадон деган ибора ватанимизга ҳосилига амин бўлдим. Сервиқор тоғлар бағрида ям-яшил бўлиб ястаниб ётган арчаларнинг бўйи мусаффо ҳаво билан қоришиб дилни кўнжлайди. Довоннинг энг юқори нуктасидан

Сурхондарёнинг Кизирик туманида яшовчи биродаримиз Йўлдош ака билан беш йил университетда бирга ўқиганимиз. Талабаларнинг оғир-енгил синовларидан елкама-елка туриб ўтганимиз.

Ўқиниш тугатиб барчамиз ўз юртимизга равона бўлдик. Фалақнинг гардиши билан мен Тошкентда ризқ териб юрибман. Йўлдош ака эса журналистликнинг аччиқ нонидан кўра, мураббийликнинг «азобини» маъқул кўрди шекилли. Кизирикдаги коллежлардан бирида йилларга таълим бериб келмоқда. «Азоб» сўзининг залворини шогирдларининг биргина ўстоз дея мурожаат қилиши билан оғиринмай кўтариб юрган шу биродаримиз бу билан уч йил бурун ўғлига тўй қилиб каминига бир энлик мактуб билан таклифнома жўнатди. Аввали ватанининг жанубий вилоятларида бўлишни анчадан буён ниёт қилиб юрганим, бунинг устига, азбарои у кишига ҳурматим боис қайдасан Кизирик дея сафарга отландим.

атрофга назар ташлар экансиз, дунёнинг нақадар кенглигига, оламнинг гўзаллигига ишонч ҳосил қила туриб, мана шу кенглик ичига ўзингизни бир заррадек тасаввур қиласиз.

Соҳибқирон бобомизнинг киндик қони томган кўҳна Кечдан ўтиб, Яқ-хабоғ, Қамаш, Ғузор орқали Дехқон-ободга бораёпмиз. Ушбу туман асосан тоғ, қир-адирлардан иборат. Туман марказини кесиб ўтар эканмиз, Икром ака машинага ёниб қўйиб

бензин керакми? Неча литр? — осмондан тушгандек рўпарамизда пайдо бўлган серсавол йиғитни қўриб икковимиз ҳам ҳайрон қолдик.

— Бензини нигиз тозамми? Неча пулдан? — сўради Икром ака.

Ҳозир аниқ эсимда йўқ, нархи жудаям арзон экан. Йиғит, ажабланганимизни қўриб, ёниб туркманларники эканини айтиб, яхшилiligини яна бир бор таъкидлаб қўйди.

(Давоми 2-бетда).

OBUNA — 2005

«Qonun Himpoyasida» birlashgan tashkilotlari
«Qonun Himpoyasida» jurnali va «Huquq» gazetasini uchun
2005 yilining eng faol obunachilari

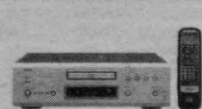
ТАНЛОВНИНГ ЭЪЛОНИ ҚИЛАДИ

— энг яхши обуна ташкилотчисига битта телевизор

— энг яхши обуна кўрсаткичига эга бўлган почта ёки матбуот тарқатиш ташкилотига битта телевизор

— энг фол жамоатчи обуна ташкилотчиси (фуқаролар, меҳнат жамоалари, тадбиркорлар, фермерларга) битта видеомагнитофон

— энг фол обуна ташкилотчиси бўлган почтачига битта велосипед

Асосий мукофотлардан ташқари обуна мавсумида фаол иштирок этган (ташқиллаштирган, обуна бўлган)лар танлов асосида рағбатлантирувчи мукофотлар билан тақдирланади.

FARMON VA IJRO

Жиззах вилояти деҳқонлари бу йил давлатга галла топшириш режасини ортиғи билан ууддалашди. Пахтачилик соҳасида ҳам улкан галаба қўлга киритилди. Қабул пунктларига 230000 тоннадан ортиқ хом-ашё топширган жиззахлик пахтакорлар мажбуриятни ортиғи билан ууддалашди. Бунда вилоятда фаолият кўрсатган фермер хўжаликларининг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Виловат прокуратура органлари томонидан «Қишлоқ хўжалигида ислохотларни амалга оширишга қаратилган қонунлар ижросини таъминлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»-ги Президент фармони ижроси устидан доимий назорат ўрнатилиб, бу борада муайян ишлар амалга оширилмоқда.

мини ўтказишга доир чора-тадбирлар тўғрисида»-ги қарори ижроси ўрганилганда Зомин туманида айрим фермер хўжаликлари раҳбарлари томонидан пулларнинг талон-тарож қилинаётганлиги аниқланган.

Хўсусан, тумандаги «Амир» фермер хўжалиғи раиси Х.Бовамуродов 10 октябр кўни терилган 3734 кг. пахта учун 138158 сўм пулни теримчиларга тарқатмаган.

Текширишларда пахта йи-

ЯҚИНДАГИ ҚЎШНИ ЯХШИ

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Мен шофёр эмасман, шунинг учун нима қилимиз дегандек Икром акага қарайдим. У киши бироз иккиланиб турди. Чамаси уни ҳам арзон баҳо иккилантираётган эди. Сўнг тескари бўрилиб, машина томонга кетди. Мен ҳам эргашдим.

— Нега олмадингиз? — йўлда кетарканмиз, сўрайдим.

— Ростини айтсам, арзонлиғига ҳайрон қолдим. Кейин рангиям галати. Бунинг устига бу ўғринча савдо. Демак, қафолат йўқ. Яхшиси, бирор шахобчадан қўйиб олганимиз маъқул.

Анчагача жим кетдик. Аммо йўл четиди тез-тез бояғидек идишларга дуч келдик.

— Ҳайронман. Мана шундай ўғринча сотиш шартмикин? Ундан кўра, келишиб, бизнинг ҳудудда ўзларининг шаҳобчасини очса бўлмайми? — деди ҳамроҳим.

— Сих ҳам қуймайди, кабоб ҳам дейсиз-да, — дедим қулиб. — Ахир бу давлатлараро ҳал қилинадиган масала.

— Мана шуни айтман-да. Икки юрт қўшни бўлсак. Қиз олиб, қиз бериб, қандайдаси бўлиб кетган бўлсак. Мундоқ савдо-сотикда ҳам келишиб яшасак, ҳар икки томонга ҳам фойда-ку.

Ушунда Икром аканинг бу гапларига унчалик эътибор бермаган эканман. Бугун эса...

«Ўзбекистон» телеканалида Туркменистон раҳбари Сапармурод Ниязовнинг мамлакатимизга ташрифи ҳақидаги кўрсатувни томоша қила туриб юқоридаги сафар билан боғлиқ хотиралар ёдимга тушиб кетди. Илдишлари минг йилларга бориб тақаллаган, тили ва дини битта бўлган икки халқ ўртасидаги тарихий, маданий алоқалар ҳақида гапириб ўтириш шарт эмас. Зеро, ёру биродарчилик, қудда-андачилик ришталари билан чамбарчас боғланиб кетган икки давлат фўқаролари истиқлолгача мустабид тузум жабрини бирга тотишган, истиқлолдан сўнг эса ўзаро ҳамкорлик, биродарлик, қўшничилик аъёналари асосида яшаб келмоқда.

Туркменистон раҳбири бу гал қадим Бухорога ташриф буюрганининг ҳам ўзига хос сабаби бор. Бизларни ҳар икки халқ учун бирдек азиз бўлган буюк аждодлар руҳи бириштириб турибди. Ташриф давомида президент Сапармурод Ниязовнинг Баҳроуддин Нақшбанд зиёратгоҳида бўлгани бунинг яққол ишоратидир.

Ушбу учрашувда иккала давлат президентлари Ўзбекистон ва Туркменистон ҳамкорлиғига доир масалаларни муҳокама қилишди. Булар сирасига айрим сув хўжалиғи иншоотларидан ҳамкорликда фойдаланиш, «Қўқдумалоқ» қонини ўзлаштириш истиқболлари, давлат чегарасини делимитация қилиш каби қўлаб масалалар кирди.

Аслида ўзаро ҳамкорлиқни кенгайтириш ва ривожлантириш борасида шу чокчага қўлаб ишлар қилинди. Жумладан, икки мамлакат ўртасида ўзаро товар айирбошлаш ҳажми сўнгги йилларда ошиб бормоқда. Утган йили бу кўрсаткич 90.000.000 АҚШ долларишни ташкил этган бўлса, жорий йилнинг 9 ойида 146.500.000 доллардан ошди. Мамлакатларимиз ўртасида транзит юк ташимида ўзаро хизмат кўрсатиш соҳасида мустаҳкам ҳамкорлик қарор тоғган. 2003 йилда Ўзбекистон ҳудуди орқали Туркменистонга тегишли 1.849.000 тонна, жорий йилнинг 8 ойи давомида эса 1.255.000 тонна юк ташиб ўтилди. Ўзбекистоннинг Туркменистон ҳудуди орқали ўтган экспорт-импорт юклари ҳажми 2004 йилнинг 8 ойида 2.666.000 тоннани ташкил этди.

Аммо барибир, савдо-иқтисодий ҳамкорлик бобиди имкониятлар тўлиқ ишга солинмаётди. Кундалик эҳтиёж моллари билан савдони йўлга қўйиш, қўшма корхоналар сонини қўлайтиришда, нефтни қайта ишлаш ва кимё саноати, озиқ-овқат маҳсулотлари айирбошлаш борасидаги ҳамкорлиқни ривожлантириш икки томон учун ҳам фойдали. Қисқаси, Бухородаги учрашув Ўзбекистон ва Туркменистоннинг ҳамкорлик йўлидаги интилишлари муштарак эканлиғи, ушбу саммит икки томонлама муносабатлар ривожиди янги босқични бошлаб беришига шубҳа йўқ.

— Туркменистон Ўзбекистон учун яхши қўшни бўлган ва шундай бўлиб қолади, — деди Туркменистон раҳбири.

Ўз навбатида мамлакатимиз раҳбири «ўзодаги қариндошдан яқиндаги қўшни яхши» деган ўзбек мақолини тилга олиб, муносабатлар шу асосда ривожланаётганини қўли этди. Учрашувда Ўзбекистон президенти Ислам Каримов Туркменистон президенти Сапармурод Ниязовга Ўзбек автомобил-созлари ишлаб чиқарган «Ласетти» автомобиллини совға қилди.

Дарвоқе, Икром аканинг бир неча йил олдин айтган гапига фаришталар омин деган чоғи. Учрашувларда Ўзбекистон ҳудудида Туркменистоннинг ёнидаги қўйиш шаҳобчалари очилиши тўғрисида фикрлар билдирилди. Ҳа, фўқароларнинг оруз-умидлари билан буюк келажақ сари интилаётган юртининг эртаси ёру бўлишига шубҳа йўқ.

Жаҳонгир ШАРОФБЕКОВ,
«Нуқуқ» мухбири

ЮТУҚЛАР ЎЗИМИЗНИКИ...

Қишлоқ хўжалигида балл бонитети деган ибора бор. Бу ернинг ҳосилдорлигини баҳолайдиган кўрсаткичдир. Ўзоқ йиллар ернинг балл бонитетига эътибор берилмагани оқибатида айрим фермер хўжаликлари ўз зиммасидаги режани ууддалай олмаган. Бунга аслида деҳқон эмас, балки ернинг унумсизлиги сабаб бўлган. Бироқ бу муаммо шу вақтгача ҳеч қимчи қизиқтирмаган. Ўтказилаётган текширишларда ер ресурсларининг талон-тарож қилиниши, улардан ўзбошимчилик билан фойдаланиш, ернинг тўпроқ балл бонитетини қамайтириб кўрсатиш, қишлоқ хўжалик экинлари, хўсусан пахта ва галла ҳосилдорлигини ерларнинг балл бонитетига мувофиқ белгиланмаслик ҳолатлари аниқланган.

Арнасой туман ҳокимлиги ҳамда қишлоқ ва сув хўжалиғи бошқармаси мансабдор шахслари томонидан 2004 йил экинлари жойлаштириш режалаштирилаётганда ўнлаб фермер хўжаликлари ерларининг тўпроқ балл бонитетини асоссиз қамайтириб ёки қўлайтириб белгиланган. Оқибатда уларга ягона ер солиғи кам ҳисобланиб, давлат манфаатига катта миқдорда зарар етказилган.

O'Z UYING — O'LAN TO' SHAGING

УЙ-ЖОЙГА ЭГАМИСИЗ?

ФАРҒОНА ҳарбий прокуратураси томонидан ҳарбий хизматчиларнинг ижтимоий муҳофазасига қаратилган қонунлар ижроси юзасидан, жумладан, ҳарбий хизматчилар ва уларнинг оила аъзолари учун доллар муаммо — хизмат турар-жойлари билан таъминланиши, ижара уй-жойлари учун компенсация-товон пуллари тўланиши тўғрисидаги йўриқномалар ижроси текшириб чиқилди.

Маълум бўлишича, Н-сонли ҳарбий қисмда 166 нафар офицер ва шартнома бўйича ҳарбий хизматчи турар-жой билан таъминланмаган.

Ҳарбий қисм молия бўлими бошлиғи, катта лейтенант О.Тўхтаевнинг хизмат вазиғасига совуққонлиги туғайли 21 нафар ҳарбий хизматчига 2003 йил давомида уй-жой учун 1.310.234 сўм тўланмаган. Текшириш давомида компенсация-товон пуллари ҳарбий хизматчиларга тўлиқ ундириб берилди.

Аниқланган қонунбузилишларни зудлик билан бартараф этиш учун ҳарбий қисм қўмондонини номига прокурор тақдимномаси киритилиб, молия бўлими бошлиғи О.Тўхтаевга нисбатан интизомий ҳуқуқбузарликка оид иш қўзғатилди.

М.ТОҶИБОВЕВ,
Фарғона ҳарбий прокурорининг
катта ёрдамчиси

PROKURATURA YORDAM BERDI

ҲУҚУҚЛАРИ ТИКЛАНДИ

Прокуратурага фўқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, жағият ва давлат манфаатларини ҳимом қиливчи орган мақоми берилиши ҳоғозда қолиб кетадиган гап эмас. Зеро, ушбу соҳадаги фаолиятга қудда гувоҳ бўлиб турибмиз. Масалан, фўқаро С.Саидова А.Икромов туман прокуратурасига ариза билан мурожаат қилган. Унда ёзмишича, шу йилнинг 3 июнида туман ҳокимияти вакили Н.Полвонова, «Ботир Файз» УЖМШ раиси Н.Азизова, «Қодир Сервис» УЖМШ раиси Д.Қодировалар уларниқига келиб, мол-мулкнинг рўйхатга олишган ва уй эгаларини қонандондан чиқариб юборишган.

Текширишда аризадаги ваялар тасдиқланди.

Н.Полвонова ва Д.Қодировалар МЖТКнинг 200-моддасида кўрсатилган маъмурий ҳуқуқбузарлиқни содир этишган. Уларга нисбатан маъмурий жавабгарлик тўғрисида қарор чиқарилиб, судга юборилди. Ақмал Икромов туман

жиноят ишлари бўйича судининг шу йил 10 сентябрдаги қарорига қўра, Н.Полвонова ва Д.Қодироваларга жарима ҳазоси тайинланган.

Тошкент шаҳар прокуратурасига «Паста Камола» қўшма корхонасида кадрлар бўйича инспектор лавозимида ишлаётган фўқаро И.Белодедова иш ҳақи ололмаётганлигини маълум қилган.

Текширишларда корхонанинг жуда катта миқдорда дебиторлик ва кредиторлик қарзи борлиғи, шунингдек ишчи-хизматчиларнинг ойлик иш ҳақларидан 8.010.788 сўмлик қарздорлиғи аниқланди.

Ушбу ҳолат юзасидан корхона мансабдор шахсларига нисбатан жиноят иши қўзғатилиб, фўқаро И.Белодедова ва бошқаларнинг ойлик иш ҳақи ундириб берилди.

М.ЭШОНКУЛОВ,
Ақмал Икромов тумани прокурорининг
катта ёрдамчиси

TASHABBUS

ЭФИРДА

«КРИМИНАЛ ХАБАРЛАР»

Хоразм вилоят прокуратураси ташаббуси билан ташкил қилинган «Криминал хабарлар» кўрсатувни вилоят телевидениеси орқали ҳар чоршанба ва шанба кунлари намойиш қилинмоқда. Бу тарғибот таъсирчанлигини оширмоқда.

Кўрсатувда вилоят прокуратураси органлари олиб бораётган ишлар, вояга етмаганлар муаммолари, ўтказилаётган текширишлар натижалари, шунингдек ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг олдини олиш, айниқса гиёҳвандлик моддалари савдоси билан шуғулланаётган шахсларни фўш қилишга эътибор қаратилмоқда. Мазкур кўрсатувнинг «777» рақамли ишонч телефони орқали гиёҳванд моддалар савдоси билан шуғулланаётган шахсларнинг жиноятлари фўш қилинмоқда.

Жорий йилнинг март ойида Н.Р. исмли шахс «777» рақамли ишонч телефонига қўнғироқ қилиб, уюшган жиноий ғуруҳнинг режалари ҳақида хабар берди. Вилоят прокуратураси ва ИИБ ҳамкорлиғида ўтказилган тадбир натижасида, моддий жиғатдан тўқ бўлган фўқароларни гаровга олиб, пул ишлаш мақсадида уюшган жиноий ғуруҳ қўлга олинди.

М.ИСКАНДАРОВА,
Хоразм вилоят прокурорининг
катта ёрдамчиси

NAZORAT

ПАХТА ЎРНИГА КУНҒАБОҚАР

МУЛКЧИЛИК шакли ўзгариб, янгича тарзда фаолият кўрсатаётган хўжаликларнинг бозор иқтисодиётига ҳо бўлган қондаларга рия этиш жуда муҳим ҳисобланади. Бонси, ҳуқуқий саводхонлик билан боғлиқ муаммолар бошқа муассасалар билан муносабатда чиғалликларни келтириб чиқариши, баъзан бошқалар манфаатини менсимаслик ҳолати ҳали бери онгу шууримизни тарқ етмаётганлиғи бор гап.

Мамлакатимизда фермер хўжалиғи шаклида янги хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг бир неча йиллик якуни бундай хўжаликларнинг истиқболи баланд эканлигини кўрсатди. Бозор учун ишлаш, шартнома шартларига рия қилиш, даромад ортидан қувиш рентабеллик учун йўл очаётганлиғига мисоллар қўқ. Таасуфки, баъзи хўжаликлар орасида амалдаги қонунчиликни менсимаслик каби ҳолатлар ҳам учраб турибди.

Сирдарё туманидаги «Замини Бобозода» фермер хўжалиғи 48,9 гектар суғориладиган экин

майдонида пахта етиштириб, 137 тонна хомашё етказиб бериш тўғрисида шартнома тузди. Бирок «Замини Бобозода» фермер хўжалиғи раиси Б.Содиқов пахта ўрнига кунғабоқар эканлиғи маълум бўлади. Натижада шартнома бажарилмай қолган. Ушбу ҳолат «Ер кодекси»нинг 36-моддаси, «Фўқаролик кодекси»нинг 382-моддаси 2-қисмига қўра, ер участкасига бўлган ҳуқуқни бекор қилиш учун асос бўлиши эътиборга олинб, қонун ҳужжатлари қўпол равишда бузилган деб баҳоланди.

Шунингдек, «Усен Рўзқул Ҳўсан» фермер хўжалиғи 11,8, «Ал-Рашид» фермер хўжалиғи 28, «Гули Моҳи Ситора» фермер хўжалиғи 10, «Анорбой» фермер хўжалиғи 12,8 гектар майдонда пахта экиши лозим бўлгани ҳолда кунғабоқар экишган. Ушбу ҳолатларга юзасидан Сирдарё вилоят хўжалик судига даъво аризалари киритилди.

Т.АЗАМАТОВ,
Сирдарё тумани прокурорининг
ёрдамчиси

6-РИҚ НУҚТАЛАР

Болалик — инсон ҳаётининг ўлмас хотираларини ўзида мужассам этган ажойиб давр. Одам ёши улғайгани сайин кўнгил кенгликларида болаликни кўрсайди. Бироқ ўша бегуборлик давридаёқ тақдир зарбасидан юраги озор чеккан бўлса-чи?! Энди соғинч шодлик билан эмас, изтироб ва алам билан тўкнашади.

Ота-онаси тирик бўла туриб етимликнинг заҳар-заққумидан тотган, оилавий келишмовчилик туфайли болалик дунёсига гўбур инган болалар... Жиноят кўчасига адашиб кириб қолиб, ҳаётининг сўнгги давригача надомат чеккан ўсмирлар...

Бухоро вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси Муҳиддин Воҳидов билан суҳбатимиз ана шу хусусда бўлди.

БОЛАЛАРНИНГ АЙБИ НИМА?

— Ёш авлод тақдири, унинг келажагида эътибор давлат аҳамиятига молик масала. Бу борада мамлакатимизда кенг қўлмалли чилар амалга оширилмоқда.

— Юртимиз жаҳонга юз тутган айни даврда ўнлаб хоржик давлатларида тахсил олаётган, касб ўрганиб, малакасини ошираётган ёшлар келажақда Ватанини раванк топтириш йўлида хизмат қилишига шубҳа йўқ. Болаҳонлик миллиятимизга хос фазилат. Ота-она меҳрига муҳтож воғна етмаганлар ҳам давлат қарамоғида, қонун ҳимоясида. Меҳрибонлик уйларида тарбияланаётганлар ҳам тенгқурлари қатори ўқиб, иқтисодини намоён этиши учун барча имкониятларга эга.

— Муҳиддин ака, шу ўринда меҳрибонлик уйда тарбияланаётганларнинг таълим-тарбияси, ижтимоий муҳозафаси ҳақида тўхтасангиз.

— Вилоят прокуратураси органлари ходимлари томонидан ўқитилган текширишларда ҳам айнан шу масалага эътибор қаратилган. Масалан, Бухоро шаҳридаги 32-вилоятлараро ихтисослашган меҳрибонлик уйида 100 нафар тарбияланувчи бор. Улардан 7 нафарининг ота-оналари оталик ва оналик ҳуқуқидан маҳрум этилган. 3 нафарининг отаси ёки онаси жазони ижро этиш муассасасида. Тарбияланувчилар орасида ота-онаси руҳий касал ёки ота-онаси қимлиги номалъум, шунингдек, кам таъминланган оилаларнинг фарзандлари, бундан ташқари оталари ёшликдан ташлаб кетганлар ҳам бор.

Меҳрибонлик уйи болалар учун давлат таълим муассасасидир. Унда оилавий муҳитдан маҳрум бўлган болалар ва ўсмирларни тўлиқ руҳий соғломлаштириш, ижтимоий меҳнатга мослашув ва ижтимоий ҳуқуқий ҳимоя қилишга қўмлашувчи уй шароитига айлантирилган муҳитини яратишдан иборат вазифа амалга оширилади.

Меҳрибонлик уйи тўғрисидаги низомига мувофиқ бу ерга воғна етмаган бола истиқомат қиладиган жойлардаги вазийлик ва ҳоимлик комиссиясининг ҳулосаси ҳамда ҳокимларнинг қарорига асосан етим болалар, суд қарори билан ота-онасидан ажратиб олинган болалар, ота-онаси жазони ижро этиш муассасасида бўлган, ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум этилган, узок муддатли даволашида бўлган,

ҳуқуқий муомалага лаёқатсиз деб топилган ота-оналарнинг болалари, шунингдек, турар жойи аниқланмаган болалар қабул қилинади. Кўп болали, кам таъминланган оилаларни ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш мақсадида уларнинг болалари, ёлғиз оналарнинг фарзандлари ёки фақат ота-онасидан биттаси бўлган болалар ҳам вақтинча (3 ойгача) қабул қилинади. Таъкидлаш жоизки, «Фуқароларнинг давлат пенсияси таъминоти» тўғрисидаги қонуннинг 56-моддасига мувофиқ, чин етим болалар тўлиқ давлат таъминотида бўлиб, уларга энг кам ойлик иш ҳақининг 100 фоизи миқдорига пенсия тўлаб бориш кўрсатилган.

Афсуски, меҳрибонлик уйида тарбияланаётган 52 нафар боланинг ота-онаси тирик бўла туриб, улар йиллар давомида оила муҳити, ота-она меҳридан йироқда тарбияланиб келишмоқда.

Холбуки, Ўзбекистон Конституциясининг 64-моддасида эътироф этилганидек, «Ота-оналар ўз фарзандларини воғна етгунларига қадар боқиб ва тарбиялашга мажбурдирлар». Қўлай шарт-шароит, тўйимли овқат ёки бир бола бахтли яшаш учун барча имкониятлар давлат томонидан яратиб қўйилган бўлса-да, ота-она меҳрини ҳеч бир нарсга тўлатирилмайди.

— Эшитишимизча, айрим ота-оналар фарзандларини меҳрибонлик уйига топшириб, чет элларга ишлаганида кетиб қолишаётган экан.

— Афсуски, шундайлар ҳам бор. 1994 йилда туғилган Миршод ва 1992 йилда туғилган Миржон Шукуровлар Ёғдўвон туманидаги «Меҳрибонлик уйи» тарбияланувчилари. Болаларнинг отаси Мустафо Нарзуллаев «Чибогони» қишлоғида, онаси Меҳринисо Адизова «Янгибозор» кўчасида яшайди. Улар 1991 йилда қонуний никоҳдан ўтиб, 1995 йил суднинг қарори билан никоҳлари бекор қилинган. М.Нарзуллаев бошқа аёл билан никоҳдан ўтган. М.Адизова 2001 йилдан 2004

йилнинг февралигача чет элга, 2004 йил апрелидан Россияга ишлаш учун кетган. Ўз тинчини ўйлаган ота-она болалар ташвишини тамоман унуттирган.

Улар «Оила кодекси»нинг 73-96-моддаларида назарда тутилган ота-онанинг болаларга таълим-тарбия ҳамда таъминот бериш мажбуриятини баҳаришмаган.

Болалар оиласига қайтишни истайди. Бу масалада М.Нарзуллаевга мурожаат қилинди. Аммо, ота, на она фарзандларини уйга қайтишни истайди.

«Оила кодекси»нинг 79-моддасига асосан ота-она ўз мажбуриятини баҳаришдан бош тортса, шу жумладан, алимент тўлашдан буйин товласа ва узрсиз сабабларга кўра ўз боласини турмухона ёки бошқа даволаш муассасасидан, тарбия, аҳолини ижтимоий ҳимоялаш ва шунга ўхшаш бошқа муассасалардан олишдан бош тортса ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиниши мумкинлигини инобатга олиб, М.Нарзуллаев ва М.Адизоваларни оталик ва оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш ҳақида Ёғдўвон туманлараро фуқаролик судига даъво аризаси киритилди.

Бундан ташқари, Бухоро шаҳрида яшовчи Зухра Музаффарова билан суҳбат ўтказилиб, унга Низо талаблари тушунирилди. Шамсиддин Каҳоровга турмушга чиққан З.Музаффарова никоҳ давомида фарзандлари Комил ва Наргизлар туғилганини, 1988 йилда никоҳлари бекор қилинганини билдирган. Кичик ўғли Бобожон Музаффаров эса никоҳсиз туғилган. Аёл бошқа турмуш қуриш мақсадида боласини Ёғдўвон туманидаги Меҳрибонлик уйига топширади. Ҳозирда ҳам фарзандини тарбиясига олиб, унинг таъминоти билан шуғулланишга эътиборини билдириб, ҳатто боласининг тарбиясидан ҳам бош тортиди.

Зухра Музаффаровани оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш хусусида фуқаролик судига даъво аризаси киритилди.

Бу каби ҳолатларни қўллаб келтиришимиз мумкин. Бирок, бир ҳақиқат барчамизнинг ёдимизда сақланиши лозим: умр ўтқичини. Бугун ота-онаси тирик бўла туриб уларнинг меҳрига зор меҳрибонлик уйида тарбияланаётган Муршоду Миржонлар эртага улғайишади. Ушанда ўз зуррийдидан тонган ота-онанинг аҳволи не кеначи. Улар фарзандлари нигоҳида абадий муҳрланган «Бизда нима айб?» деган саволга қандай жавоб топишади?

Суҳбатдош:
Моҳира ШАКАРОВА

26 ДЕКАБР — САЙЛОВЛАР КУНИ

ТАЙЁРГАРЛИК ҚИЗГИН

Демократиянинг бош талаби эркин ва адолатли сайловлардир. Демократик сайловлар қўлланмавийлик асосида амалга оширилади. Шунда ҳар бир фуқаро том маънода танлаш ҳуқуқига эга бўлади.

Олий Мажлисининг икки палатали парламент сифатида самарали фаолият олиб бориши учун барча ҳуқуқий замин яратилган дейиш мумкин. Янги таҳрирда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси сайлов тўғрисида»ги қонунда мамлакатимиз парламентини шакллантириш йўллари аниқ ифодасини топган.

Унга кўра, Олий Мажлисининг қўйи палатаси — Қонунчилик палатаси аъзолари, яъни депутатлар республика фуқаролари томонидан, юқори палата — Сенат аъзолари, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан тенг миқдорда — олти кишидан сайланади. Сенатга сайлов Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси, вилоятлар, туманлар ва шаҳарлар давлат ҳокимият вакиллик органлари депутатларининг тегишли қўшма мажлисларида мазкур депутатлар орасидан яширин овоз бериш йўли билан сайланади. Сенатнинг ўн олти нафар аъзоси эса мамлакат Президенти томонидан тайинланади.

Қонунга биноан, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари бундан буюн депутатликка номзод кўрсатиш ҳуқуқидан фойдаланмайди. Эндиликда сайловчиларнинг ўзлари ва сиёсий партиялар Олий Мажлис Қонунчилик палатасига бўлиб ўтадиган сайловларда анада фаол қатнашиш ва бу орқали давлат, жамият бошқарувида кўпроқ иштирок этиш имкониятига эга бўлади.

26 декабр куни бўладиган сайловларни ташкил этиш ва ўтказишда Марказий сайлов комиссияси муҳим ўрин тутди. У мустақил орган ҳисобланиб, ўз фаолиятида фақат Ўзбекистон Конституцияси, «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги, «Марказий сайлов комиссияси тўғрисида»ги ва бошқа қонунларга амал қилади.

Яккабоғ туманида ҳам сайловларга қизгин ҳозирлик қўрилмоқда. Халқ депутатлари вилоят Кенгашига сайловлар ўтказиш учун 4 та сайлов округи ташкил қилинган. Шунингдек, Халқ депутатлари туман Кенгашига 30 та сайлов округи, вилоят ва Олий Мажлисга 60 та сайлов участкалари ташкил қилинган бўлиб, сайловларда 101072 нафар сайловчи иштирок этиши кўтилмоқда.

А.ЖУРАЕВ,
Яккабоғ туман ҳокимлиги ҳузуридаги
воғна етмаганлар ишлари бўйича комиссия масъул котиби

НОТИҚЛИК АСҚОТАДИ

Сайловларда галаба қозониш учун сайловчиларни ишонтиришнинг аҳамияти каттадир. Ижтимоий-психологик мазмундаги ишонтиришнинг моҳияти шундаки, бунда сайловчилар онига манфаатдор гуруҳлар, партиялар томонидан маълум мақсадга эришиш учун таъсир кўрсатилади. Шахс, сайловчи таъсир доирасида ушлаб турилса, фикринг, гоининг мазмунини танқидсиз, таҳлилсиз қабул қилади. Мазкур жараён суггестия, таъсир кўрсатувчи суггестор, таъсир кўрсатиш объекти эса суггеренд деб аталади.

Суггесторнинг обрўси таъсирнинг самарадорлигини таъминлашда ўзига хос омиллардан биридир. Чўки, кўпчилик, нуфузли кишининг ҳатти-ҳаракатларига тақид қилишга интилади. У томонидан тарқатилган маълумотларга ишонади. Бу нафақат суггесторга, балки у мансуб бўлган ижтимоий гуруҳга, партияга ҳам тегишли бўлади.

Айни замонда кишилар шахсий манфаати, қизиқиш, эҳтиёж, қадриятлари ва эътиқодига хос, ёқимли ҳиссиёт уйғотувчи нарсаларга ишонишга омиладирлар. Шунинг учун парламентга ёки президентликка сайланишга даъвогарлар ишончли вакилларни танлашда янгилишмасликка ҳаракат қилишади.

Ёши улғуғроқ сайловчилар асосан номзод нутқидagi мазмун, мантик, факт ва далилларга диққат қилишади, ёшларни кўпроқ тақдиротдаги эмоционал-экспрессив жиҳатлар, жўшқинлик, ҳиссиётнинг юқорилиги, кўтаринчилик ўзига жалб этади.

Маърузани бошлашнинг турли-туман усуллари мавжуд. Уларни нутқ мазмуни, тингловчиларнинг тарқиб, ниҳоят учрашув бошланишида юзага келган вазият белгилайди. Қўли нотиқлар бу ўринда синонадан ўтган усул — фикрга эътиборни тортиш учун уни кескин бўрттириб кўрсатиш усулини қўллайди. Бундай усул тингловчиларнинг эътиборини тортиш билан бирга, уларнинг иродасини сафарбар этади.

Мулоқот тури, шакллариининг қўлайлигини лектор, маърузачи, воиз, ваъзхон, суҳандон, нотиқ, оратор каби атамаларнинг пайдо бўлишига оқиб келади. Бу атамаларга мезон белгилан, қўланиш доирасини аниқлашда улар учун умумий бўлган бир жиҳат борки, у ҳам бўлса қўлчилик олдида сўзлайдиган кишиларга нисбатан қўлланилишидир. Маълумки, дунёнинг кўпгина жойларида, жумладан Қадимий Грецияда нотиқлик мактаби бўлган. Адабиётларни ўрганганимизда шу нарсга маълум бўлдики, қадимда Ўзбекистонда нотиқлик мактаби бўлмаган, у санъат, фан сифатида шаклланмаган (мадрасаларда ўқитилган қироат-хонлик дарслари бундан мустасно). Холбуки, нотиқлик, суҳандонлик инсон оғирини енгил қилиш, бирор мақсадга эришишдан ташқари то ўлимдан олиб қолишгача имкон берганлиги тарихий фактлардан аниқ. Мисол учун рус архивидан топилган бир жумла воқеасини қўлчилик билса керак. Шохнинг амри билан ўлимга ҳукм қилинган маҳбусни дор остига олиб боришгача, эълон қиладиган одам ҳукми шундай ўқийдики, маҳбус дор остидан овоз бўлиб кетади.

Депутатликка номзод (ёки ишончли вакил)нинг сайловолди курашларда омма олдидаги чиқишларида мантик, меъёрларига амал қилмаслиги, нутқ бирикларини ўз ўрнида қўлай олмаслиги, ўйламай айтилган бир оғиз сўз дўстни душманга айлантириб қўйиши ҳеч гап эмас. Нутқнинг гўзаллиги сўз танлаш, гап қўллашдан бошланади. Шу билан бирга маъноли нутқ эътибор билан тингланади, асосли, жиддий фикр оҳанрабо сингари диққатни ўзига тортади.

Шерзод АБДУСАМАДОВ,
Тошкент шаҳри

РЕСПУБЛИКА БОШ

ПРОКУРАТУРАСИ ХУЗУРИДАГИ

СОЛИҚ ВА ВАЛЮТАГА ОИД

ЖИНОЯТЛАРГА ҚАРШИ КУРАШИШ

ДЕПАРТАМЕНТИ ФАОЛИЯТИДАН

Мамлакатимиздаги мавжуд бозорларни тартибга солиш, уларда савдонинг замонавий усулларини қўллаш, савдо-сотиқ қилиш учун шароитлар яратиш борасида барча чоралар қўрилмоқда.

Вазирлар Маҳмаси томонидан шу йилнинг 12 августида қабул қилинган «Тижорат фаолияти учун мўлжалланган товарларни олиб келувчи жисмоний шахсларни рўйхатдан ўтказишни тартибга солиш чора-тад-

ХАЛҚ МАНФААТИ, ЭМ ФАРОВОНИТИ ЙЎЛИДА

Хурматли тахририят! Шу йилнинг 12 августида Вазирлар Маҳмасининг «Тижорат фаолияти учун мўлжалланган товарларни олиб келувчи жисмоний шахсларни рўйхатдан ўтказишни тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ҳамда 2 сентябрдаги «Тижорат фаолияти учун мўлжалланган товарларни олиб келувчи, юридик шахс бўлмаган яққа тартибдаги тадбиркорларни давлат рўйхатидан ўтказиш, ҳисобга қўйиш ва импорт операциялари субъектларининг ҳисобга олиш карталарини бериш тартиби тўғрисидаги низоми тасдиқлаш ҳақида»ги қарорлари эълон қилинди. Тўғриси, кўпчилик тадбиркорларимиз ушбу қарорларнинг моҳиятини тушунишмаяпти. Иложи бўлса, соҳа мутахассислари ушбу қарорлардан қўзланган мақсад ва вазифалар ҳақида тушунтириш беришса яхши бўларди.

Рустам АСАТУЛЛАЕВ,
тадбиркор

ИШ БИЛГАНГА
МИНГ ТАНГА

Жиззах вилоят прокуратураси
хузуридаги СВОЖКК бошқармаси
бошлиғи Сарвар Тошев билан суҳбат

— Сарвар ака, ҳар бир жамоа ил охирида ютуқ ва камчиликларни таҳлил қилади. Сиз раҳбарлик қилаётган бошқармада ҳам янги ишлар режалаштирилаётган бўлса керак.

— Вақтни беқорга оқар сувга қиёс қилишмайди. Хадемай янги 2005 йил ҳам эшик қоқди. Яқинда 10 ой давомида ўтказилган текширишларни таҳлил қилиб чиқдик. Бошқармамиз томонидан 118 та жиноят иши ва 385 та маъмурий ҳуқуқбузарликка оид иш қўзғатилди. 1 миллиард 649 миллион сўм қўшимча солиқ ҳисобланиб, 549 миллион 900 минг сўми ундирилган. Қонунбузарларга 1 миллиард 868 миллион сўм молиявий жарима қўлланилиб, 433 миллион 300 минг сўми ундирилган. Бошқармамиз томонидан давлат бюджетига 1 миллиард 176 миллион 400 минг сўм маблаг ундирилган. Албатта, бу ишлар замирида ҳодимларимизнинг катта меҳнати ётибди. Тадбиркорларнинг ҳақ-ҳуқуқларини тушунтириш борасида ҳам қўллаб-мулоқотлар уюштирдик. Лекин, тадбиркорлар орасида ҳам қонунни менсимайдиганлар кам бўлса-да учраб туради.

Жумладан, Кирилл Маханин Жиззах шаҳар ҳокимиятида «BOLTON-PLUS» фирмасини очган. Тошкентдаги «Туркистон» банкида 1 миллиард 413 миллион 761 минг сўмлик, «Миллий банк»нинг Шайхонтоҳур бўлимида 950.046 минг сўмлик улгуржи ва чакана савдо фаолиятини юритган. Аммо буни махсус рухсатнома олмай, ноқонуний товар пул айланмасини амалга ошириб, катта мўлдордаги маблагни банкка топширмаган.

— Кейинги пайтда тўйлар ва қаҳвахоналарда сертификати бўлмаган, қўлбола ароқларни дастурхонга тортиш ҳолати қўллаб-урамоқда.

— Гапингизда жон бор. Вазирлар Маҳмасининг «Спиртли ва алкоғолли маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва сотиш устидан давлат назоратини кўчайтиришга доир чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори талаблари ижроси юзасидан спирт ва спиртли ичимликларни ноқонуний олиб ўтилиши ва айлиниши ҳолатлари бўйича 78 та ҳуқуқбузарлик ҳолати аниқланди. Улар асосида 24 та жиноий ва 54 та маъмурий ҳуқуқбузарликка доир ишлар қўзғатилиб, 3017.5 минг сўмлик маҳсулотлар олиб қўйилди.

Жумладан, фуқаро Б.Каримқулов қўлбола усулда ароқ тайёрлаб, унга қалбаки акциз маркаларни ёпиштириб сотаётганида ҳодимларимиз томонидан ушланди. 91 литр спирт дилийи ашё сифатида олиб қўйилди. Бундай мисолларни қўллаб келтириш мумкин. Бироқ бу каби жиноятларнинг кўпайишига фуқароларимиз лоқайдлиги ҳам сабабчи деб ўйлайман. Чунки, кўпчилик соғлиғига путур етишини билса-да, арзон деб қўлбола ароқни истеъмол қилишмоқда. Бир сўз билан айтганда, қўлбола ароқ тайёрловчиларнинг тегирмонига сув қуймоқда.

— Вилоятда кейинги пайтларда қимматбаҳо металллар савдоси ҳам авж олаётгани ҳақида ОАВлари бот-бот ёғишмоқда.

— Саволингизга битта мисол билан жавоб бермоқчиман. Бошқармамиз ҳодимлари томонидан ўтказилган тадбирда фуқаро Б.Хожиму-саев турмуш ўртоғи К.Кандахарова билан жиноий тил бириктириб, фуқаро Я.Очиловга 70 грамм 800 пробаи олтин қўймасини 910 минг сўмга сотаётган пайтда қўлга олинди. Терговда маълум бўлишича, Б.Хожиму-саев «Абдуғаффор ота» кичик корхонасида тиш техникни бўлиб ишлар экан. Ушбу жиноят ишига алоқадор бўлган шахслар устидан жиноят иши қўзғатилди.

— Бошқарманинг зиммасига нафақат солиқ ва валютага оид жиноятларга қарши кураш, ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ҳам юклатилган. Шундай эмасми?

— Албатта. Халқимизда азалидан ишбилармон кишилар эъзозланиб келинган. Ахир иш билганга минг танга деб бежиз айтишмаган. Амир Темур бобомиз ҳам бир тадбиркор минглаб уқувсиз кишидан афзал эканини ўз даврида беқорга кўп бор тасқорламаган. Бошқармамиз доимий равишда тадбиркорларга ҳуқуқий ёрдам кўрсатиб келмоқда. Қолаверса, тушум пулларини ўз вақтида банкка топширган, солиқ тўлаб борган ҳар бир тадбиркорни доимо қўллаб-қувватлаймиз. Жумладан, яқинда «Эрбўта» хусусий дорихонаси ҳодимлари Жиззах шаҳар суд ижрочилири бўлимасини ҳодимлари О.Ражабов ва Ш.Шоюнусовлар таъмағирлик йўли билан пул талаб қилаётгани ҳақида мурожаат қилди. О.Ражабов «Эрбўта» хусусий дорихонаси ҳодимида 300 минг сўми олаётганда ушланди. Яхши ниятли тадбиркорларни таъмағир ва олғир кимсалардан асраш ҳам бизнинг вазифамиз деб ўйлайман.

Нуриддин ВАФОВ,
Ҳамза тумани прокуратураси хузуридаги
СВОЖКК бўлими катта инспектори

Зайниддин МАМАДАЛИЕВ
суҳбатлашди

МАҚСАД — ЗАМОНАВИЙ САВДО
МАДДАНИЯТИНИ ЯРАТИШ

бирлари тўғрисида»ги ҳамда шу йилнинг 2 сентябрыдаги «Тижорат фаолияти учун мўлжалланган товарларни олиб келувчи, юридик шахс бўлмаган яққа тартибдаги тадбиркорларни давлат рўйхатидан ўтказиш, ҳисобга қўйиш ва импорт операциялари субъектларининг ҳисобга олиш карталарини бериш тартиби тўғрисидаги низоми тасдиқлаш ҳақида»ги қарорлари ҳам худди ана шу мақсадда қабул қилинди.

Ушбу қарорга мувофиқ, энди тижорат фаолияти учун мўлжалланган товарларни олиб келувчи жисмоний шахслар, яъни четдан товар олиб келувчилар экспорт-импорт операциялари ва чакана савдони амалга ошириш ҳуқуқи билан юридик шахс бўлмасдан яққа тартибдаги тадбиркорлар сифатида рўйхатдан ўтишлари шарт.

Агарда юқинг эркин муомалага чиқариш режимида расмийлаштирилган божхона декларациясига мувофиқ, сертификатлари мавжуд бўлса, божхона ва бошқа тўловлар тўланган тақдирда буюм бозорларида яққа тартибдаги тадбиркорларнинг фақат ўзлари бевосита олиб келган импорт товарлар билан чакана савдони амалга оширишга ҳақлиқдирлар. Тижорат фаолияти учун мўлжалланган товарларни олиб келувчи жисмоний шахсларни юридик шахс бўлмасдан яққа тадбиркор сифатида давлат рўйхатидан ўтказишни жисмоний шахсининг яшаш жойидаги туман ёки шаҳар Давлат солиқ инспекцияси амалга оширади.

Юридик шахс бўлмаган импорт товарларни олиб келувчи яққа тартибдаги тадбиркорлар ўз фаолиятларини юритиш учун Ўзбекистон ташқи иқтисодий алоқалар агентлигида ва божхона органларида ташқи иқтисодий алоқалар қатнашчиси сифатида рўйхатдан ўтиши, тижорат банкида ҳисоб рақами очилиши керак.

Улар ташқи иқтисодий алоқалар агентлигига рўйхатдан ўтиши учун рўйхатдан ўтказиш тўғрисидаги ариза, рўйхатдан ўтказиш йиғилими тўланганлиги тўғрисидаги квитанция, паспорт нусхаси, давлат рўйхатидан ўтганлик тўғрисидаги гувоҳнома, нотариал тасдиқланган нусхасини тақдим этиши керак. Расмийлаштирилган ҳужжатлар олинган санадан бошлаб уч иш куни мобайнида рўйхатдан ўтказиш тартиб рақами остида ташқи иқтисодий алоқалар қатнашчилари реестрга киритилади ва рўйхатдан ўтганлик тўғрисида гувоҳнома бериледи.

Тадбиркор ташқи иқтисодий алоқалар қатнашчиси сифатида рўйхатдан ўтиши учун яшаш жойидаги давлат божхона хизматининг худудий органига доимий яшаш манзили кўрсатилган ҳолда божхона органларида ташқи иқтисодий алоқалар қатнашчиси сифатида рўйхатдан ўтказиш тўғрисида ариза, тижорат фаолияти учун мўлжалланган товарларни олиб келувчи юридик шахс бўлмаган яққа тартибдаги тадбиркорнинг давлат рўйхатидан ўтганлиги тўғрисидаги гувоҳноманинг нусхаси; ташқи иқтисодий алоқалар қатнашчиси гувоҳномасини нусхаси; рўйхатдан ўтиш тартиб-қоидаларидан ўтиши картончаси каби ҳужжатлар тақдим этиди. Божхона органи икки кундан ортиқ бўлмаган муддатда тартиб-қоидалари картончасига рўйхатдан ўтказиш штампини босади.

Экспорт-импорт операциялари ва чакана савдони амалга ошириш ҳуқуқига улар рухсатномани белгиланган тартибда расмийлаштириб, давлат рўйхатидан ўтказилган жойдаги солиқ идораларидан импорт операциялари субъектларининг ҳисобга олиш картасини олгандан кейингина эга бўлишлари мумкин.

Туман ёки шаҳар ҳокимликлари хузуридаги тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекцияларида аввал давлат рўйхатидан ўтган юридик шахс бўлмай туриб тижорат фаолияти учун мўлжалланган товарларни олиб келадиган яққа тартибдаги тадбиркорлар яшаш жойидаги давлат солиқ инспекцияларида қайта рўйхатдан ўтишлари талаб қилинади.

Ҳисобга олиш реестрини юритиш импорт операциялари ва бюджетга тегишли тўловлар тўланганлиги ҳақидаги маълумотларни киритиш солиқ органи зиммасига юклатилади.

Яққа тартибдаги тадбиркорларнинг ҳисобга олиш реестри улар томонидан амалга оширилган импорт операциялари, бюджетга тегишли тўловлар, олиб келинган товарларнинг ҳаракати тўғрисида тақдим этилган ҳисоботлар ҳақидаги маълумотлар асос бўлади. Худди шундай белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган ва реестрга киритилган яққа тартибдаги тадбиркорларга импорт операциялари субъектларини ҳисобга олиш карталари бериледи.

Буюм бозорларида жисмоний шахслар томонидан рўйхатдан ўтказиш ва рухсат бериш гувоҳномаларини олишнинг бундай кўп поғонали жараёни рўйхатдан ўтказиш жараёнларини тартибга солиш имконини беради, уларни сохталаштиришнинг олдини олади. Бундан ташқари, тадбиркорлар томонидан товар операцияларининг ҳисоби юритилиши ва улар томонидан олиб келинган товарлар ҳаракати тўғрисидаги ҳисоботларнинг тақдим этилиши, солиқ органи томонидан тегишли солиқ реестрлари юритилиши, олиб қўйлаётган валюта маблаглари билан импорт қилинаётган товарлар қиймати ўртасидаги мувофиқлини таъминлаш имконини беради. Энг асосийси, энди буюм бозорларида жисмоний шахслар томонидан тадбиркорлик фаолиятининг амалга оширилиши устидан қаттиқ назорат ўрнатилади. Уларнинг раҳбарлари ва мансабдор шахслари зиммасига савдо жойларини тайинловчи равишда берганликлари учун жавобгарлик юкланади.

Ҳукумат ҳужжатларида назарда тутилган ушбу чора-тадбирларнинг барчаси истеъмол товарларининг импорти ва сотилиши билан шуғулланидиган жисмоний шахслар фаолиятини янада тартибга солишга қаратилган.

Таъкидлаш керакки, ҳукуматимиз томонидан белгиланган чора-тадбирларнинг барчаси контрабанданинг олдини олиш, бюджетга тушумларни кўпайтириш, бозорларни сифатсиз товарлардан тозалаш, миллий товар ишлаб чиқарувчи ва маданийатли савдони ривожлантиришга қўшимча омил яратди.

Сандмурод ШЕРНАЗАРОВ,
Гулчехра РАЗЗОКОВА,
Республика Бош прокуратураси хузуридаги
СВОЖКК департаменти масъул ҳодимлари

ЧЕК БЕРМАЙСИЗМИ,
ОФИЦИАНТ?

Ҳамза туман прокуратураси хузуридаги СВОЖКК бўлими ҳамда ДСИ ҳодимлари томонидан тумандаги айрим дўконларнинг фаолияти ўрганилганда баъзи тадбиркорларнинг қонунга зид ишлари фож қилинди. Жумладан, фуқаро Е.Харалановага қарашли дўкондаги маҳсулотлар сифат сертификатисиз, қирим ҳужжатлари бўлмаган ҳолда сотибётгани маълум бўлди. Оқибатда дўкондаги 62 турдаги 606820 сўмлик болалар ўйинчоқлари вақтинча олиб қўйилди.

Савдо дўконларида аксарият ҳолатларда харидорга чек берилмаслигига дуч келинмоқда. Айрим харидорлар чек сўрамайди ҳам. Рейд давомида биз ҳам бунга яна бир ишонч ҳосил қилдик. «Арцах» ХФга қарашли дўконда шундай ҳол юз берди. Сотувчи харидорга маҳсулотни сотди-ю, лекин чек бермади. Назорат касса машинаси (НЖМ)нинг хотираси текширилганда, 4880 сўм қирим қилинмагани аниқланди. Оқибатда «Арцах» ХФ 657480 сўм молиявий жаримага тортилди. Хулосани ўзингиз чиқаринг.

Кўпчилик тушлик қилиш учун бирон қаҳвахонага қиради. Баъзан ишдан сўнг кўнгулга яқин дўстлар билан бир пайла чой устида гурунглашасиз. Хизмат сўнггида офици-

антга келади. Сиз раҳмат айтиб хизмат ҳақини тўлайсиз ва кетаверасиз. Бироқ чек олиш ёдингизга ҳам келмайди. «Дринис» ХФга қарашли қаҳвахона официантлари ҳам шунга ўрганган шекилли. Текширишда қаҳвахона ошпази Е.Полякова хўрандага 11470 сўмлик хизмат кўрсатиб чек бермади. Оқибатда қаҳвахона маъмурияти 653000 сўмлик молиявий жаримага тортилди. Текшириш давомида «Филигрим ИСТ» ХФга қарашли қаҳвахона ҳодими А.Худойбергенов, «Санай» кичик корхонасига қарашли ресторан официанти Р.Нематжонов ва ҳам мижозга чек бермай, пуллари кассага эмас, кассага солаётгани фож бўлди.

Юқоридаги мисолларни беқорга келтирмадик. Сабаби кассага қирим қилинмаган пул маълумки, банкка тушмайди. Натيجида банкда нақд пул айланмаси бузилади. Биз маълумиятини, талабалар стипендиясини, қариялар нафақасини ўз вақтида ололмайди. Бунини унутмаслигиниз керак.

Нуриддин ВАФОВ,
Ҳамза тумани прокуратураси хузуридаги
СВОЖКК бўлими катта инспектори

HUKMDAN KEYINGI O'YLAR

— Бу икки оила ҳеч мурасага келмади-келмади-да. Кеча Дилбар келиб яна ариза ташлаб кетди, — деди маҳалла раиси икки-уч варақдан иборат аризани Соҳида опага узатди. — Масалани хотин-қизлар қўмитаси аъзолари билан биргаликда қўриб чиқсангиз яхши бўларди. Ҳар ҳолда аёл кишисиз, қўш тилини қўш билар деганларидек...

Соҳида опа раис узатган қўғозни оларкан, чуқур уф тортиди:

— Билмадим, бундан ҳам бирор наф чиқишига қўзим етмайди. Чунки Дилбар менинг олдимга ҳам келганди.

— Кўринг, Ҳар ҳолда ораларида уч нафар фарзанд бор. Қўшнинг ҳам уяси бузилмасин, дейишди. Бугун кечки пайт ҳар икки тараф ҳам келишди. Мен уларни соат олтиларга чақирганман. Сиз фаолларингиз билан биргаликда гаплашиб кўринг. Балки инсофга келиб қолишар.

Соҳида опа оғир ўйга ботганча раиснинг хонасидан чиқди.

Кечга томон Дилбар отаси билан кириб келди. Сал ўтмай Дилбарнинг эри — Шоқир, ота-онаси ва амакисининг хотини келишди. Соҳида опа уларга ўтириш учун жой кўрсатар экан, орада Шоқир Дилбарга ёвқараш қилиб олишга унғурди. Дилбар эрининг бу қарашидан «Ҳали аризабозлик қилиб юрибсанми?» деган маънони ўқди-ю, юзини дераза томонга бурлиб олди.

— Сизларни бу ерга йиғишдан мақсад раисимиз номига келиб тушган мана бу аризани муҳокама этишдир. Ҳозир мен Дилбар Омонтурдиевнинг аризасини ўқиб эшиттирдиман.

Соҳида опа маҳалла раиси унга берган қўғозни ўқиб бошлади. Аризанинг қисқача мазмунига кўра, Дилбар турмуш ўртоғи Шоқирдан фарзандларини олиб беришни ва яшаб келган ўйига қиратишларини сўраган эди.

Опа аризани ўқиб бўлар-бўлмас, ҳалатдан бўён гижиниб ўтирган Шоқир ўрнидан турди.

— Менга қаранг опа, энди мен ёзган аризани ҳам ўқиб эшиттиринг. Индамасам биз ёмон отликка чиқиб қолялмиз чоғи. Аслида бу ерга келиб ўтирган мен аҳмоқ, Бу суқоёқнинг юзини кўришни ҳам истамайман.

— Ким... ким суқоёқ, Ҳали мен сизга суқоёқ бўлдим-ми? Қаерда кўрдирдинг? Ким билан ушладдингиз?

Соҳида опа қараса ўртада жанжал чиқадиغان. — Жойларингга ўтиринглар. Қап-катта одамсизлар ахир. Уялсаларинг бўларди. Ота-оналаринг ўтиришди-я!

— Э, опа. Бунда уят нима қилсин. Уят бўлса, унга болашни ташлаб отасиникига яшаб орамиди? Бунинг суқоёқлигини уйдагилари ҳам билади. Шунинг учун кўчага чиқолмасин деб сочини қирдири ташлашган. Бу ойматилла бўлса ясама сочқилиб олиб, ҳеч нарса бўлмагандек қўрибди.

Эрининг бу гапларидан Дилбарнинг аъзоси бада-ни титраб кетди. Шаҳд билан ўрнидан турди-да, Шоқирнинг ёқасига чанг солди.

— Сен аблаҳнинг тинимсиз хўрлашларингдан асабларим тамом бўлди-ю. Сиқлаверганимдан сочларим тўқилди. Ҳеч ким сочимни қирдиргани йўқ, Эшитясанми... ҳезалак...

Дилбарнинг алам билан айтган сўнгги сўзидан Шоқирнинг газаби кўзиди.

— Нима дединг? Ким ҳезалак? Кўрсатиб қўяман... сенга. Мана бўлмас...

Ҳаммаси бир зумда рўй берди. Дилбар бутун гафдаси билан ерга холсиз йиқилди. Уларни ажрат-тишга уринибётган Дилбарнинг отаси кизи қорнини ушлаб ётганини кўриб Шоқирга отилди. Шоқир қай-нотасининг қўлини силтаб ташламоқчи бўлди. Аммо кутилмаганда қўлидаги пичоқ қайнотанинг юзини тилиб юборди. Ота юзини чағаллаганча ўтириб қолди. Хонани аёлларнинг дод-войи тутиб кетди.

Бўлаётган воқеаларни ҳайрат билан кузатиб турган Соҳида опа телефон қўғизига ёпишди...

Дилбар билан отасини касалхона олиб кетишди. Ҳайриятки, Дилбар омон қолди. Отасининг жароҳа-ти ҳам унчалик жиддий эмас экан...

Судланувчи Шоқир Омонтурдиевнинг кўрсатмасидан:

— Дилбарга 1992 йилда уйланганман. Уч нафар фарзандимиз бор. Биринчи ўғлимиз туғилгунга қадар яхши ашиқиб. Бора-бора ўртада келишмо-чиликлар чиқиб, тез-тез жанжаллашадиган бўлиб қолдик. 2003 йилнинг ноябр ойида яна уришиб қолдик. Натижада у кичик ўғлимизни олиб отасини-кига кетиб қолди. Орадан йигирма кунлар ўтар-ўтмас ўғлимни боғчадан олиб бизникига киргазиб юбориб, ўзи яна отасиникига кетибди. Кейинчалик эшитишимча, болалар боғчасига ишга кириб олиб-ди. Нима бўлса болалар, ўртаимизда уч нафар бола бор, уларга она керак деган ўй билан у ишлаётган боғчага бордим.

— Дилбар, уйга кетайлик. Ҳадемай янги йил киради. Болалар билан бирга байрамни нишонлай-

миз,— дедим.

У эса янги йил қирар кечаси болаларни олиб отасиникига боришимни, бу ҳақда қайнотамга ўзим айтишим кераклигини сўради. Мен рози бўлдим. Уша кун икки катта ўғлим билан қайнотамникига бордим. Хотиним отаси билан ўтирган экан. Мен қайнотам билан сўрашиб, ўқишдан Дилбарга рух-сат беришини, кўчада машина кутиб турган-лигини айтиб, рухсат сўрадим. У киши би-роз жим турди-да, «Дилбар ҳеч қайёққа борма йди».

ИЖКИР

Менинг кўчада қолган қизим йўқ», дея розилик бермади. Ноилож болаларни олиб, ўйга қайтдим.

Янги йилдан уч-тўрт кун ўтгач, Дилбар билан акасининг уйда учрашганимизда, ўйга қайтишга рози бўлди. Эртаси кун ушдан чиқиб отасиники-дан нарсаларини олгач, кутиб туришини айтди. Аммо шу кун ишларим кўпайиб, кеч қайтдим. Теле-фон орқали огоҳлантирмоқчи ҳам бўлгандим. Акси-га ҳар гал кўнгирак қилганимда телефон банд бўла-верди. Қариб бир соат давомиде унинг рақамини қайта-қайта теравердим. Охири гўшақни унинг ўзи олди.

— Бир соатдан бери кўнгирак қиламан. Нега доим банд бўлаверди, — деб сўрасам, — гўшақни кимдир олиб қўйган экан, — деб жавоб қилди. Унинг алдаётгани шундоқ сезилиб турарди. Жаҳлим чиқиб кетди:

— Менга қара, мени лақиллата олмайсан. Керак бўлса ким билан гаплашганимни аниқлаб оламан.

— Ҳа, гаплашдим. Бир номозхона танишимга кўнгирак қилдим. Эшитишимча, эр-хотин уч-тўрт ой бирга яшамаса, никоҳлари бекор бўлармиш. Шу ҳақда сўрадим...

Эр кишининг ори қўзиса ёмон бўлади. Шоқир ҳам худди шу аҳолга тушди. Олдиндан хотинидан шуб-ҳаланиб юрган Шоқир бир амаллаб Дилбар айтган «номозхон» боланинг телефон рақамини топиб, хо-тинига кўрсатганида, у тасдиқлади. Аммо эрининг ваҳожатини кўриб, у билан ораларида ҳеч нарса йўқлиги, фақат маслаҳат олиш учунгина кўнгирак қилганини айтиб, кечирим сўради. Кошки Шоқир хотинининг дийдўларига ишонса! Шундан сўнг у телефон эгасини аниқлашга киришди. Тез орада аниқлади ҳам. Ушбу рақам пойтахт театрларидан бирининг қоровулхонасига тегишли экан. У ерга бориб, Ақобир исмли йигит билан гаплашди. Йигит Шоқирнинг нима мақсадда келганлигини тушунгач, бор гапни айтиб қўя қолди. Маълум бўлишча, Дилбар билан бир ойдан бўён телефонда гаплашиб юрган, аммо ҳали бирор маротаба у билан қўриш-маган.

Тақдирнинг ўйинини қаранг-ки, кўп ўтмай Дил-барни худди шу Ақобир билан бозорда тутиб олди. — Менга қара, олифта. Ёлгон гапирганингни кечирдим-у аммойиш жойингни ўзгартирсанг, ерининг тағидан бўлса ҳам топиб, кунингни кўрсатаман.

Шоқирнинг мақсади бошқа эди. Ушу йўл билан хотинининг ўйнаши борлигини Дилбарнинг уйда-гиларга исботламоқчи бўлди. Эрининг ниятини сез-ган жувон:

— Илтимос, шарманда қилманг. Майли, розиман. Яхшиликча ажрашашга розиман, — дея ёлворди. — Яхши. Агар тингична ажралишни истасанг, болаларни ўзимда олиб қоламан. Бўлмаса эл-юрт олдиде шармандангни чиқараман... Биласанми нима-га болаларни сенда қолдирмоқчи эмасман, а? Билмасанг, биллиб қўй, уларни сендек суқоёқнинг қўлида ўқиниши истамайман.

...Шу учрашувдан сўнг Шоқир маҳалла қўмита-сининг яраштирув комиссиясига ажралиш тўғри-сида ариза берди. Аммо Дилбар сўздан қайтиб, уч нафар фарзандим етим бўлишини истамайман, сиз билан ажрашмайман, деб туриб олди.

Судланувчи Шоқир Омонтурдиевнинг кўрсатмасидан:

— Болаларни барибир унга бермадим. У ҳатто буни сўрамадиям. Ўзин-гиз ўйлаб кўринг, тўқуз ойда бирор марта фар-зандларидан хабар олишга ярама-ган онани қан-дай оқлаш

мумкин?

Бир ҳисобда Шоқирнинг ҳам гапида жон бордек. Эҳтимол Дилбарнинг ҳам ўзига яраша сабаблари бордир. Балки турмуши яхшилиниб кетишини ўйлаб, «болаларни олиб келсам, бутунлай ажрашиб кета-миз» деган хаёлга ҳам боргандир. Келинг, бунинг сабабини ўзинг ўзидан эшитайлик.

Жабранувчи Дилбар Омонтурдиевнинг суддаги кўрсатмасидан:

— Турмушимизнинг дастлабки кўнлари яхши яшадик. Аммо бир йил ўтгач, букиши ўзгариб қолди. Ўйга кеч қайтар, баъзан умуман келмас эди. Бора-бора орага совуқчилик туша бошлади. Арзимаган нарс-дан жанжал қўзаб, урадиган одат чиқарди. Калтак зарбидан қўрқиб, ҳатто қилмаган айбларим учун кечирим сўрайдим. Шунда ҳам бирор еримни қона-тмагунча ураверарди. Азбаройи турмушимиз бузил-маслиги, фарзандларим отасиз қолишларини иста-магимни учун бу ҳақда на ота-онамга, на тегишли органларга мурожаат қилдим. Ҳатто шифкорга ҳам учрамасдим. Оқибатда бошим қаттиқ оғрийдиган бўлиб қолди.

Ўтган йилнинг куз ойларидан бирида одатдаги-дек, яна жанжал чиқариб, хуморидан чиққунча дўппо-лади. Уша кун кечаси билан бошим оғриб чиқди. Эрталаб отамга телефон қилиб, бор гапни айтиб бердим. Отам опам билан келиб, мени олиб кетди. Икки ўғлим мактабга боради. Шунинг учун мактаб-дан қолишмасан деб, фақат кичик ўғлимни ўзим билан оловдим.

Орадан беш ойлар чамаси вақт ўтгач, қайнона-қайнотам бизникига келишиб, набираларини со-нишганини, агар рухсат берсам, икки-уч кунда қай-таришларини айтиб, кичкинани олиб кетишди. Фарзандларимни соғинардим. Аммо уларни кўргани боролмасдим, чунки яна калтакланишдан жуда қўрқардим.

Бир-икки марта телефонда болаларни сўрасам, бўралатиб сўқиб берди. Ҳатто телефонда гапла-шишга рухсат бермади. Ноиложликдан уларни мак-табига бориб, қўриб келардим. Баъзан ўзлари мен ишлаётган боғчага келиб кетишарди.

Сиқлаверганимдан сочларим тўқилиб кетди. Ясама сочқилишга мажбур бўлдим. Бу одам эса буни ҳам юзимга солиб, мени айблаш учун дастак қил-ни одамга алам қилди. Охири маҳалла бола-ларини қайтариб олиб беришлари ва уйимга қи-ри-тишларини сўраб ариза ёзишга мажбур бўлдим.

Сезган бўлсангиз, Дилбар негадир кўрсатмаси-нинг бирор ерида театр қоровули — ўзининг ай-ти-шча «номозхон» таниши ҳақида лом-мим демайди. Балки, ростдан ҳам ундай одамнинг ўзи бўлмаган-дир. Бу гапларни Шоқирнинг ўзи хотинини бадном қилиш учун тўқиб чиқарганлигига ишонгимиз кела-ди. Бирок...

Келинг, ҳозирча бўлиб ўтган воқеалар ҳақида ҳар икки томоннинг ёши улус кишилари, қудбувалар-нинг гапларига эътибор берайлик.

Жабранувчи Раҳмат Камолов(Дилбар-нинг отасининг кўрсатмасидан):

— Улар ўртасидаги жанжаллардан хабарим бор. Аммо кўёвим инсофга келиб қолар, қолаверса, уч нафар боласи билан қизим бахтсиз бўлиб қолмасин,

деб чидаб юргандим. Ҳар гал яхши гап билан кўёвим-ни инсофга чақирардим. Аммо охири марта...

Турмуш ўртоғим, Дилбарнинг онаси вафот этди. Қизим маракалар ўтгунча уч-тўрт кун бизникида қолиб кетди. Маросимлар ўтиб ўйига бора, Шоқир уни яна урибди. Дунёга келтирган онасидан айрил-ган аздор хотинидан кўнгил сўраш ўрнига бундай қилганига чидай олмай, катта қизим билан бориб, уни ўйга олиб келдик...

Гувоҳ тариқасида сўроқ қилинган Қобил Омонтурдиев(Шоқирнинг отаси)нинг кўрсатмасидан:

— Яхши яшаб келишаётганди. Аммо келиним арзима бахоналар билан жанжал чиқарадиган, ўғлимга гап қайтарадиган одат чиқарди. Ҳеч нарс-дан ҳеч нарса йўқ отасини чақириб келадиган бўлди. Аслида ўзининг характери ёмон, эрини менсимай-ди. Ҳамма нарсани тилининг ёмонлиги билан енга-ди. Ўғлим нима қилсин, жаҳлини чиқаргандан кейин калтаклашга мажбур бўларди. Аммо Дилбар айтга-нидек, ўғлим уни доимо уриб-сўқиб келмаган. Чунки улар биз билан бир ҳовлида яшашди. Буни ҳеч ким билмаса ҳам мен яхши биламан-ку. Бунинг устига хотинининг бошқа эркаклар билан дон олишиб юрганлигини билгач, ўғлим кўп сиқилди. Йигит эмасми, орияти қўзиди. Кейин ажралиш ҳақида ариза беришга мажбур бўлди...

Типратикан боласини юмшо-гим, дея эркаклар экан. Икки қуд-ани кўрсатмаларидан кейин хаё-лимизга шу фикр ўрлади. Ўтган асрнинг буюк намоёндаларидан бири Абдулла Авлоний тарбия биз учун ҳаёт-мамот масаласи экан-лигини айтганида нақадар ҳақ эди. Воқеанинг баёни билан ҳозирча тўлиқ маълумотга эга бўлганли-гимиз боис, икки қудани Авлоний домла эътироф этган ҳаёт-мамот масаласида андак камчиликка йўл қўйганидага айбласак, улар бизни тўғри туш-унишар...

Суд мажлисида қўшимча гувоҳ тари-қасида сўроқ қилинган Ақобир Парпиевнинг кўрсатмасидан:

— Дилбар Омонтурдиевани анчадан бўён таний-ман. У бир кун театрда ишлайдиган танишини сўраб телефон қилганди. Шундан бўён тез-тез те-лефонда гаплашиб турардик. Ишхонамдаги йигит-лар ҳам уни яхши танишар экан. Дилбар ишхонамга ҳам келиб турарди. У ҳар доим эрини келмади, у билан ажрашмоқчи эканлигини айтарди.

Бир кун у мендан агар эр-хотин уч-тўрт ой бирга яшамаса, никоҳи бекор бўладими, деб сўради. Мен эса домла эмасман, бу нарсаларни тушунамман, деб жавоб қилдим. Шунда улар эри келиб у ҳақида сўраса, мен ва бошқалар билан гаплашиб юрган-лигини айтмаслигимни илтимос қилди. Шу сабабли Шоқир Омонтурдиев менга учрашганида ёлгон га-пиргандим. Чунки булар ҳақида айтсам, уларнинг турмуши бузилиб кетиши мумкин деб ўйладим.

Дилбар кейин ҳам уйимга бир неча марта келиб, мени судга чақиршилари мумкинлигини, агар ча-қир-ишса ҳеч нарса бўлмайман дейишини сўраб, илтимос қилди. Кейинчалик эри уни пичоқлаб қўйган-лигини эшитдим...

Ақобир Парпиевнинг қандай инсон эканлиги маълум. Аммо, шундоқ ҳам парокандаликка юз тутган оиланинг бўзилиб кетишининг олдиёни олиш учун қилган ҳаракатла-ри таҳсинга лойиқ. Аммо оилали жувон билан соатлаб телефонда гап сотиш, ўзини театрнинг кўзга қўйишдан актёрларидан бунди сифатида таништириш, қайси одоб қоидаларида ёзилган экан...

Ўқиб чиққанингиз ушбу жиноят тафсилоти мана шулардан иборат. Даровеқ, биз уни ўзимизча тўқиб чиқармадик. Балки воқеани бевоисита иштирокчи-ларнинг исм-шарифларини ўзгартирган ҳолда ўз тилларида баён қилишга ҳаракат қилдик. Бу жино-ятда кимнидир айблаш ёки оқлаш фикридан ироқ-миз. Жиноят ўз номи билан жонлиқ. Эҳтимол Ш.Ом-турдиев газабинини тили олдиде, оиласига озгина эътиборкорлик бўлганида бугун суднинг қора курси-сида ўтирмаган бўлармиди. Аммо афсуски, у судир этган жиноятни учун етти йилга озоқликдан маҳрум этилди.

Халқимизда қарс икки қўлдан чиқди, деган нақл бор. Сўнгги гувоҳнинг сўзига кўра, шу қўйга туши-шида Дилбарнинг ҳам айби бор. Жаҳл қиқиб, ақл кетган маҳалда аёл киши зуқуб бўлмоғи лозим экан-ди. Ақсинча, эрдан қорқорик пардада жанжалга ўй қўйиш нима бўлишини у турмуши давомиде бир неча марта ўз бошидан ўтказган эди-ку.

Нима бўлганда ҳам бир оила дарз кетди. Энди уни тиклаб бўладими йўқми, бизга қоронғу. Аммо муғлиб ниғоҳлари билан тикилиб турган норасида гудакларнинг гуноҳи нима эди, деган савол афсуски бежавоб қолмоқда.

**Комил ТОЖИКУЛОВ,
Собир Раҳимов туман прокурори.
Жаҳонгир ШАРОФБЕКОВ,
«Нуқуқ» муҳбири**

▼ SUD OCHERKI

Равшан уйқудан чўчиб уйғониб, анчагача ҳаёл суриб ётди. Тушига яна отаси кирибди. Ҳар сафар қоғоғини уюб, саломига алик олмай-диган отаси, тушида кулиб турганмиш. Сўнгга қўлидан ушлаб:

— Юр ўғлим, сени ўғай отангдан ўзим ҳимоя қиламан, — дея қоронғуликка етаклаб кетибди.

Бу қандай туш бўлди? Балким ўғай отам билан орамингда бўлаётган можаролардан унинг руҳи безовта-ланаётгандир. Аммо нега мени қоронғуликка етаклаб кетди экан...

Равшан «тушга нималар қирмайди» дея ўзига таскин бериб ўрнидан кўзгалди. Хотини тайёрлаб қўйган нонуштага қўл ҳам урмай ишга отланди. Йўлда кетар экан ҳаёлида яна ўша манзара, болалик хотиралари бирма-бир гавдалана бошлади...

ПАНОХИМ БУЛИНГ, ОТАЖОН!

Бугун Равшанларнинг уйида тўй. Онаси эрга тегапти. Куёв бўлими ҳали ўйланмаган, бу ҳам етмагандек онасидан анча кичик. Уй тўла хотин-халаж. Биргина Равшаннинг юраги зада. Қаерга бош урарини билмай хонасига йўналди ва ўзини тўшакка ташлади. Шу дамда ҳар доимигидан ҳам кўпроқ марҳум отасини соғинди:

— Отажон, нега бизни ташлаб кетдингиз? Ахир сизни яхши кўрардик-ку. Тирик бўлганингда ҳаммаси бошқача бўлармиди?

Унинг кўзлари ёшга тўлиб, ўксиб-ўксиб йилганди.

Эрта тонгда хонасига кириб келган она отасининг расминини кўчиб ухлаб ётган ўғлини кўриб, ўзини айбдордек ҳис қилди. Аммо нима қилсин? Ахир шу тўйга уларнинг бахтини ўйлаб розилик берди-ку. Марҳум эри ҳам ўлими олдида «агар фарзандларимга меҳрибон оталик қила бўладиган инсон учраса, унга турмушга чиқ, болаларим етимликдан ўқсинмасин» дея васият қилганди.

Вақт олий ҳакам, бир кун келиб улар ота-боладек бўлиб кетишар, деган умидда Сарвиноз хонадан узоқлашди.

Умр оқар дарё деганлари рост экан. Кўз очиб юмгунча Равшан ҳам кап-катта йигит бўлиб қолди. Бироқ ўғай ота унга меҳр кўрсатиш ўрнига кўрс муомаласи билан кемтик дилини жароҳатлай бошлади. Равшан ўлғайгани сари жанжал ҳам катталаша борди. Барига ўғай отанин қилмишлари сабаб бўлди. Аввал ўғай хотинининг розилигисиз ўзлаштириб олди. Бу ҳам етма-

гандай «менинг уйимда яшаёсан», деган таналар билан кун ора жанжал чиқариб, Равшанни сифдирмай қўйди. Айниқса, Равшан Нарғизага уйланганидан буён уйда тинчлик йўқ. Бора-бора ўғай ота ўғлига пичоқ кўтарадиган одат чиқарди. Бундан кўнглига гулгула тушган она-зор ўғлини бошқа жойга кўчиришдан ўзга чора тополмади. Шундан бери Равшан хотини билан биргаликда яшаб келяпти. Аммо улар кўчиб кетганидан кейин ҳам уруш-жанжалнинг кети узилмади. Ўғай отаси ичкиликка ружу қўйиб, онасича ҳақоратлаб, дўппослайдиган одат чиқарди. Оила моддий томондан қийналиб, танг ахволга тушиб қолди. Эри билан яшашдан буткул умидини узган онанинг ажралишидан ўзга чораси қолмаганди. Шунинг учун келини ва ўғлига қарорини билдириб, ўзига яқин жойга кўчиб ўтишларини илтимос қилди. Оиладаги вазиятга зимдан гувоҳ бўлиб юрган ўғил ва келин онанинг бу таклифига эътироз билдиришмади. Маълум бир вақт ўтгач, уйлари-ни бир харидорга сотишга келишиб олди.

Равшан уйини катта пулга сотаётганини эшитган ўғай ота мўмай пулни қўлга киритиш илжинида ўзининг қинғир режасини туза бошлади. Шу мақсадда танишлари Аслиддин, Саидқабар ва Илхомларни қақриб, уларга дардини дастурхон қилди:

— Бир одам бор, жонимга тегиб кетди, адабини бериб қўймаймизми? Ўвасига сизларни ҳам қуруқ қўймаман.

Теким бойлик деса ҳеч нарсадан қайтмайдиган шериклари таклифга

дарров рози бўлишди. Орадан бир кун ўтиб, эрта тонгда тўрт кишидан иборат жинойт гуруҳ Равшаннинг уйига йўл олишди.

Қўзланган жойга етиб келишгач, Хусниддин шериги Аслиддинни уйда одам бор-йўқлигини билиб келиш учун ўғлининг уйига жўнатади. Аслиддин 3-қаватга кўтарилиб, эшик кўнгириғини босганида эшикни Нарғиза очди. Кутилмаган ҳолатдан доддираб қолган Аслиддин сир бой бермади:

— Равшан Қиличев уйдами, мен военкоматдан келувдим.

— Улар кечқурун кетди, қандай ишингиз бор эди? — таажжубланиб сўради Нарғиза.

— Келсалар военкоматга ўтсин, негалигини ўзи билади.

Аслиддин шундай деганча тезда пастга тушиб кетди. Нарғиза ҳайрон бўлганича, эшикни ёлди. Кейин болаларининг сочилиб ётган қиймларини йиғиштириб, жой-жойига қўйди. Бироздан сўнг фарзандларини олиб онасиникига йўл олди.

Уйда ҳеч ким қолмагани ташқарида кузатиб турганлар учун айни муддао эди. Энди фақат кутаётган киши келса бўлгани. Тўртловон кенгача Равшаннинг йўлини пойлаб, уй атрофида изғиб юришди. Соат олтиларга яқинлашганда ўша уй ақиданпарастлик гоёлари билан йўғрилган ва жамият хавфсизлигига қарши қаратилган «Ислом низоми», «Дунё: кеча, бугун, эртага», «Ҳизбут тахрир тушунчалари» китоблари, «Ал ваъй» ойномаси, «Ансор ва

дерасидан эркак кишининг сояси кўринди.

— Вақт бўлди, сийлаб қўядиган кишимиз келиб қолди, — Хусниддин шундай дея шерикларини учинчи қаватга бошлади.

Эшикни очган Равшан ўғай отаси ва ёнидаги учта нотаниш кишини кўриб ҳайрон бўлди.

— Ҳа, Равшанбек, кутмаганмидингиз?

Ўғай отанинг нима мақсадда ташриф буюрганини билмаган Равшан уларни ичкарига таклиф қилди. Остонадан ўтган ота гапни айлантириб ўтирмай, мақсадга кўчиб қўя қолди:

— Булар қамқоҳонадаги бир боланинг олдида келишяпти, уларга пул бериб юборишим керак.

Равшан ўғай отасининг гапидан «ўша пулни сен бериб юбор» деган маънони англади.

— Ўзи ойликка зўрға тирикчилигимиз ўтиб турибди, менда ортикча пул йўқ, — соддалик билан жавоб берди Равшан.

— Нима, сен мени аҳмоқ деб ўйлаёсанми? Қани, уйни сотган пулларингни чиқар-чи, йўқса онангнинг учқўргондан кўрасан.

— Пулни ҳали тўлалигича олганим йўқ, — вазиятни тушунтиришга уринади Равшан. Лекин унинг бу

си деворга урилиб ҳам кўзи очилмаган экан. У яна шу йўлга кирди. «Фаоллиги» учун «ҳизб»-чилар томонидан «нақиб» лавозимига тайинланди. Аммо бу «лавозим»да узоқ қололмади. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимлари Иброҳимнинг диний экстремистик фаолиятига чек қўйди.

Мақкур жиноят иши жиноят ишлари бўйича Сирдарё вилоят судида қўриб чиқилди. Суд И.Оқилжон-евга 16 йил озодликдан маҳрум қилиш жазосини белгиледи. Унинг судига ота-онаси, қариндош-уруғларидан ҳеч ким келмади. Унинг ноқурултигидан яқинлари ҳам ор қилишган бўлса ажаб эмас.

Соҳиба ҲАЙИТБОВА,
журналист

гапи Хусниддинни қониктирмади. Буйруғини кутиб турган шерикларига хоналарни титишни буюрди. Уйдан арзигулик нарсаси топиша олмаса, дўқ-пўписадан бирор наф чикмаслигини сезган шериклари Равшанни ерга ётқизиб, пешонасига милтиқ тирашди. Бу ҳолни кутмаган Равшан қўрқиб кетганидан «шафдаги чойнакнинг ичида уч ярим минг сўм пул бор, менда бошқа пул йўқ», дея ялинишга тушди.

— Ўша асраб қўйган пулингни пистачиларга берасан, ҳўпми, ҳозир бор пулни чиқармасанг, асфаласо-филингга жўнатаман, — дея дўқ урди ўғай ота. Ундан садо чиқмагач, ёнидан сим чиқариб, иккита шериги билан унинг оёқ-қўлини боғлай бошлади. Хоналарни обдон титкилаб 450 сўм пул, 50 минг сўмлик ярим ой тасвири туширилган тилла клон, Р.Қиличевнинг жамғармаси бўлган 20 минг сўм пулни ҳамда хайдовчилик гувоҳномасидан бошқа нарсаси топишолмади.

Барча ҳаракатлари зое кетганидан жамли чиққан ўғай ота қилиб қўйган жиноятини яшириш ва ўғлидан ўч олиш мақсадида шеригига «анавини олиб чиқ», дея ишора қилди. Саидқабар олиб келган пичоқни қўлга олган ота ўғлига яқинлашди:

— Мен шу кунни кўндан бери кутардим, энди сенинг кунинг битти Равшанбек.

Жони ҳалқумига келган ўғилнинг кўрқувдан юраги тез-тез ура бошлади. Кейин ялинишга тушди. Аммо бу дамда ўғай отанинг қўлига гап кирмасди. Қўзлари қонга тўлиб, пичоқни Равшаннинг бўйига тиради. Шу дамда Равшаннинг чинқиригидан уй ларазга келди. Қўтириб кетган ота унинг дуч келган жойига пичоқ санча бошлади...

Қўли қонга бўялган ўғай ота бошлик жиноятчиларнинг бу ерда қолиши хатарли эди. Улар тезда жуфтакни ростлаб, марҳумнинг уйидан олган 20 минг сўм пул ҳамда 50 минг сўмлик тилла занжирни ўзаро бўлиб олишди. Шериклари тарқалгач, Хусниддин жиноят изини йўқотиш мақсадида пичоқни қудуққа ташлаб, қирқма милтиқ ва ўқларни қийимига ўраб аввал мо-зорга, кейинчалик таниши Расулнинг уйига олиб бориб яшради.

Тезкор қидирув гуруҳи аъзолари жиноятчиларни бир неча кун ичида қўлга олишди. Улар қилмишига яраша қонун олдида жавоб беришди.

Бироқ буюрагича онанинг, бева номини олган келининг яраларига малҳам бўла олармикан. Ҳеч ким болам деб йилгасин. Онаизор қонқўр эр билан танишган кўнига минг-минг лавнатлар ўқийди. «Меҳрибон ота» ниқобда уйига кириб келган нусха ўғилнинг ажали эканлиги етти ухлаб тушига ҳам қирма-ганди.

Гуллира ЭРМАТОВА,
Тошкент шаҳар прокураторасининг бўлим прокурори.
Адолат МУСТАФОЕВА,
«Нуқуқ» мухбири

▼ OGOHLIK — DAVR TALABI

Ватан қадрига етмаган, унинг меҳр-муҳаббатини оёқоси қилган, тузини ичиб, тузулгига тупурган кимсани не деб аташ мумкин? Бундай кимсаларни халқимиз биргина сўз билан «нонқўр» дейди. Оддий, аммо залвори юракни эздиган даражада... Бугунги қаҳрамонимиз ана шундай тоифага мансуб эканлигига воқеа тафсилоти билан танишгач, ишонч ҳосил қиласиз. Биз уни суд жараёнидан бироз олдинроқ кўрдик. Ёшгина йигит, кўриниши, ўзини туттишдан суҳбатдошида галати таассурот қолдиради.

Иброҳим 29 ёшда, уч нафар фарзанди бор. Энди оилага устун бўладиган вақтда кекса ота-онасининг, яқинларининг юзини ерга қаратди. Шериклари Р.Маматқулов, Ю.Эрматов, Б.Ҳасанов, И.Сулаймонов,

А.Сибиров каби диний-экстремистик кайфиятдаги, ақиданпарастлар билан тил бириктириб, норасмий «Ҳизбут тахрир» диний экстремистик гуруҳга аъзо бўлиб қиради. Диний экстремизм, сепаратизм ва

муаййидларни касб қилиш ва уларни тартибластиришнинг амалий услуби» каби варақаларни сақлаш ва тарқатиш билан шуғулланиб келган.

Иброҳим аввал ҳам давлатга қарши фаолиятлари учун Тошкент шаҳри А.Икромов туман суди томонидан судланган, амнистия туфайли жазони ўташдан озод қилинган эди.

Аммо Иброҳимнинг пешона-

НОНҚЎРЛИК

Моҳият

...Бахтли агар олим
бўлса, нодонлар сўзи
унга ибратли ва
эътиборли бўлади;
бахтсиз агар жоҳил
бўлса, олим сўзидан
ор қилади.

Ҳақиқатан ҳам,
жоҳилликдан кўра
бадбахтроқ яна нима
бор?

Алишер НАВОЙ

ETI IQLIM SADOSI

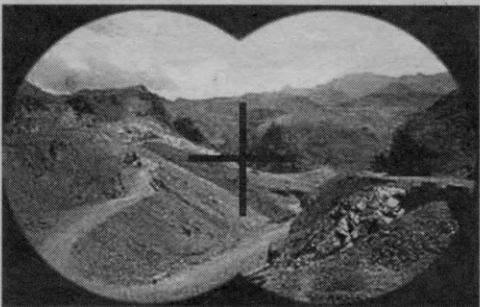
Кейинги тўрт-беш йил ичида Яқин шарқ муаммолари билан боғлиқ воқеалар жаҳон сахнасида долзарб масалага айланди. Аслида ушбу минтақа муаммоси 1948 йилдан бери «дунёнинг энг оғрик нуқтаси» бўлиб келмоқда. Сўнгги йилларга назар ташлар эканмиз, Яқин Шарқ сиёсий жараёнида маълум бир таъсир кучига эга бўлган араб давлатларининг етук арбоблари муаммони ҳал этолмай, бу дунёдан иложсиз кетганлигини кўрамиз. Иордания қироли Хусайн Бин Талол, Марокаш раҳбари Хасан II, Сурия президенти Хафез Асаднинг тақдири бунга мисол бўла олади.

Энди эса Ёсир Арофатнинг тақдири ҳам Яқин Шарқ чигилини еча олмаганлик изоҳи билан баҳоланса ажаб эмас. Унинг вафотидан кейин Яқин Шарқдаги ҳарбий-сиёсий жараён қай томон ўзгаради? Оддийроқ айтганда, ушбу минтақа учун конфронтация йўли боши берк кўчага кириб, янги чигалликларга олиб келиши ва поёнсиз курашлар даврини бошлаб бериши мумкин. Минтақани ҳалокатдан қутқаришнинг ягона йўли — халқаро дипломатия ва мулоқот йўлидир.

Араб дунёсининг, хусусан Фаластин халқининг ўз мақсадига эриша олмаётганлигининг бош сабабларидан бири терроризм, экстремизм балосига гирдоб бўлганлигидир. Тўғри, бугун ҳам халқаро минбарларда Исроил давлатининг фаластинликларга нисбатан олиб бораётган сиёсати кескин қораланмоқда. Аммо турли мамлакатларда истикомат қилаётган қарийб беш миллион фаластинликларнинг айримлари «ХАМАС», «ҲИЗ-БОЛЛОХ», «ФАТХ» ва бошқа кучларни молиявий жиҳатдан қўллаб-қувватлаётгани қандай баҳолан мумкин? Айниқса, 2000 йил сентябр воқеаларидан кейин (Ариель Шароннинг Шарқий Қуддусга, «Ал-Ақсо»-га бориши) Фаластиндаги бир неча радикал кучлар Исроил билан мурося йўлини бутунлай рад этиб келмоқда. Амалда бугун ҳам фаластинликларнинг интифодаси халқаро терроризм ва диний экстремизм билан қоришиб кетмоқда.

Исроил ҳокимияти тепасида Шарондек ён бермас, консерватив ва ўз сиёсатини ҳарбий воситалар орқали мустаҳкамлашга уринаётган кучлар бор экан, бунинг ўзи Яқин Шарқнинг янги-янги чигалликларини келтириб чиқаради. Дарвоқе, Ариель Шарон бир неча ўн йиллар мобайнида Ёсир Арофат билан жуда ёмон муносабатда бўлиб келган. Айнан у Фаластин Озодлик Ташкилотини йўқ қилиш учун бир қатор ҳарбий операцияларни амалга оширган. Жумладан, 1967 йилги воқеалар, 1973 йилги октябр уруши, 1982 йилда Исроил қўшинларининг Ливанга кириши ва ҳатто пойтахт Байрутдан ФОТ (Ёсир Арофат бошчилигида)нинг қувиб чиқарилиши билан боғлиқ воқеаларни эслашнинг ўзи kifoya.

Бугунги кунда барпо қилинаётган «хавфсизлик девори»нинг асосий ташаббускори ва ўзига хос «мемори» ҳам Шарондир. «ХАМАС» раҳбарларини бирин-кетин йўқ

қилишга эришган (Аҳмад Ёсин, Рантиоиди кабилар) ва уч йил мобайнида Ёсир Арофатнинг Рамоллохдаги қароргоҳида уй қамоғида сақланган ҳам Исроилнинг ҳозирги раҳбаридир. Албатта Исроилдаги консерватив кучларнинг Яқин Шарқ танглигидаги «хиссаси» ҳақида яна қўлаб мисоллар келтириш мумкин. Ликуд (ҳозирги ҳукмрон кучлар) партиясининг бундай сиёсати, табиийки, 2005 йилга мўлжалланган умумий сайловларда муносиб ифодасини топса ажаб эмас. Чунки Исроил халқи орасида фаластинликлар билан тинч музокараларни қўллайдиганлар таллайгина.

Яқин Шарқда ечимини қутаётган муаммолар етарли. Булардан айримлари: босиб олинган араб ерларини ўз эгасига қайтарishi масаласи, Қуддус шаҳрининг сиёсий мақоми, сўзсиз мустақил Фаластин давлатининг барпо этилиши, Исроил қамоқхоналаридаги

ўн мингдан ортиқ Фаластин маҳбусларининг озод қилиниши, сув ресурсларидаги тўғри фойдаланиш ва бошқа муҳим ҳолатлар. Афсуски, бугунги кун воқеалари Фаластин давлати барпо қилиниши анча узокқа қўзилиши мумкинлигини кўрсатмоқда. Ҳатто катта умидлар билан 2003 йил июнида имзоланган «Йўл харитаси» ҳам қозғоғда қолиб кетмоқда. Ваҳоланки, «Йўл харитаси»да Фаластин мухториятини мустаҳкамлаш орқали келажақда мустақил давлат барпо этилиши белгиланган эди. Бу муҳим аҳднома БМТ, ЕХҲТ, Араб давлатлари лигаси, Россия, Франция, АҚШ каби давлатлар томонидан ижобий баҳоланган эди. Демак, «Йўл харитаси»нинг ҳаётга татбиқ этилиши — бу озод Фаластин давлатининг шаклланиши билан чамбарчас боғлиқдир.

Яқин Шарқ масаласи мураккаблигининг яна бир томони — ушбу муаммога ёндашувда араб давлатларининг турли хил сиёсий йўлни танлаганлигидир. Маълумки, Форс кўрфази, Яқин Шарқ, Африка қитъасида жами Яқин Шарқ масаласи мураккаблигининг яна бир томони — ушбу муаммога ёндашувда араб давлатларининг турли хил сиёсий йўлни танлаганлигидир. Маълумки, Форс кўрфази, Яқин Шарқ, Африка қитъасида жами

Иорданиянинг собиқ қироли Хусайн Бин Талолнинг вафотидан кейин унинг ўғли Абдулла тахтни эгаллади. Аммо сиёсат борасида унчалик тажрибаси йўқ янги тахт соҳибига отаси каби Яқин Шарқда тинчлик ўрнатиш масаласида фаол бўлолмапти. Ёдингизда бўлса марҳум қирол Хусайн Бин Талол нафақат Иордания — Исроил тинчлик аҳдномасига эришган (1993 йил июн),

балки 1993 йил 13 сентябрда Вашингтонда Ёсир Арофат ва Исхок Рабин имзолаган Фаластин-Исроил тинчлик битимининг ташаббускорларидан эди. Қараганки, Яқин Шарқ тинчлиги учун фидойи бўлган бу қирол 2000 йилнинг июлида саратон хасталиги билан оғриётган бўлишига қарамай, АҚШ президенти Кемп-Девиддаги қароргоҳида ўтказилган учрашувни

олқишлади ва ўзи ҳам иштирок этди. Ушанда АҚШ раҳбари Билл Клинтон тақлифига биноан Исроил Бош вазир Яхуд Барак ва Фаластин етакчиси Арофат учрашишганди.

Сурия-Исроил муносабатларининг кескин бўлиб келаётганлиги ҳам Яқин Шарқ муаммосининг бир бўлагидир. Суриянинг марҳум президенти Хафез Асад собиқ иттифок мададига таяниб, Исроил билан узок йиллар кучли рақобатда бўлди. Ҳатто 1967 йили Сурия ўзининг Жўлон тепаликлари атрофида катта ҳарбий куч тўплаганлиги учун Исроил босқинига дучор бўлди. Оқибатда бундан 37 йил муқаддам Сурия ўзининг «жонажон» Жўлонидан айрилди. Бугун Хафез Асад йўқ. Бироқ унинг ўғли Башир Ал-Асад отасининг сиёсатини давом эттири-

моқда. Бу ҳам етмаганидек, баъзи бир оқимларни қўллаб-қувватлашда гумон қилиниб, АҚШнинг тазйиқига учрай бошлади.

Демак, Яқин Шарқ муаммосини умумараб ижтимоий-сиёсий ва ҳарбий-молиявий бўҳронларидан ахтариш тўғри-

ридир. Аммо Қаддумий жаноблари 1993 йилдаги Осло (Норвегия) битимининг «ашаддий муҳолифи» эканлигини назардан соқит этмаслик керак. Ваҳоланки, Фаластин халқи айнан Осло руҳи эвазига имзолаган Вашингтон (1993 йил) аҳдномаси туфайли мухторият ҳуқуқини қўлга киритган эди. Фаластиннинг ёш сиёсий арбобларидан Муҳаммад Доҳлан (42 ёш) ва Марван Баргут (44 ёшда, ҳозир у Исроил қамоқхонасида) ҳақида умидбахш фикрлар айтилаётганлиги ҳам балки Фаластин халқининг эртанги кун билан боғлиқдир.

Тажриба борасига келсак, ҳақиқий етакчилик имкониятига 69 ёшли фан доктори Маҳмуд Аббос эгаллиги кўриш мумкин. Дарвоқе, Маҳмуд Аббос Аҳмад Қуреигана

ЯҚИН ШАРҚ

ЁСИР АРОФАТДАН СЎНГ

роқ бўлади. Биргина мисол: Ливия дунёга, очигини айтиш керак, «иккинчи Ироққа» айланмаслиги учун АҚШ, умуман Фарбга ён бера бошлади. Ҳатто «уйида яшириб қўйган» террорчиларни ҳам халқаро Гаага судига топширди. Бироқ Ливия Исроилга нисбатан ўз сиёсатини ўзгартиргани йўқ. Бу ҳам Яқин Шарқдаги аланганинг бир кўриниши, холос.

Бугунги кунда дунё оммавий ахборот воситаларида Ёсир Арофатнинг ворислари ҳақида қўлаб маълумотлар тарқатилмоқда. Кимдир Фаластин мухторияти парламенти-нинг раиси Рауҳ Фатхни олқишласа, яна кимдир амалдаги бош вазир Аҳмад Қуреи имкониятларини юқори баҳоломқда. Кейинги 10-15 йил ичида Арофат билан «тескари» бўлиб қолган ва ҳатто Фаластиндан ташқарида яшаган 74 ёшли Форук Қаддумий ҳам ФОТнинг йирик арбобларидан би-

Фаластин мухториятида бош вазир бўлганди. Бундан ташқари, 2001 йил 6 февралда Исроилда ўтказилган умумий сайловларда ғалаба қозongan Ариель Шарон билан учрашган, музокаралар ўтказган ва «Йўл харитаси»ни имзолаган (2003 йил, июн) ҳам Маҳмуд Аббосдир. Уни «АҚШнинг жосуси» деб аюҳаннос солаётганлар аслида минтақадаги радикал кучлар, яна ўша ҳамасчилар, бир сўз билан айтганда Яқин Шарқда ҳақиқий тинчлик қарор топишини истамаётганлардир.

Демак, ҳулоса чиқаришга шошилмаган маъкул. Фаластинга ким раҳбар бўлади? Бунинг жавобини 2005 йил 9 январ кундаги умумий сайловлардан сўнг билишимиз мумкин.

Қобилбек КАРИМБЕКОВ,
сиёсий шарҳловчи

HURMATLI OBUNACHILAR!

Abonent varaqalarini siyoh bilan (sharikli ruchkada) aniq, qisqartirmay to'ldirishingizni so'raymiz. Pochta xodimi abonentga kassa apparati muhrini tushirishi kerak. Bu holda obunachiga abonement bilan birga obuna haqi to'langanligi xususidagi kvitansiya ham beriladi.

Моҳият

Одам ҳақида ўзингга ўта қийин тасаввурларни яратма, унинг тўғрисида оддий фикр юргиз; уни ўта яхши, деб ҳам, ўта ёмон, деб ҳам ҳисоблама.

Георг ЛИХТЕНБЕРГ, немис мутафаккири

ТУЗАТИШ

Газетамизнинг ўтган сон 6-бетидagi «Назоратсиз қолдирилган бола» сарлавҳали мақоланинг муаллифи «Нуриддин Лутфуллаев, Қарши шаҳар прокурорининг ўринбосари» деб ўқилсин.

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин!

Республика Бош прокуратураси жамоаси Ҳўжалик судларида ишлар қўрилишида прокурор ваколатини таъминлаш бўлими катта прокурори Бахтиёр Қурбоновга онаси

Ширин ая УСМОНОВАнинг вафот этганлиги муносабати билан чқур ҳамдардлик изҳор этади.

FAXRIVLAR — FAXRIMIZ

Кеч кўзнинг кўёшли кўни. Қия очик дарвоза табақасидан бўйчан йигитнинг баста кўринди.

— Хорманг энди, отахон. Ассалому алайкум!

Ховли тўрида толорга оёқлари учнда чўзилиб, нартларни қайчилаётган Умаркул ота сергак тортиб унга пешвоз кела бошлади.

— Хуш келибсиз ўғлим, кани, тортинманг.

— Мен бирров... Эртага маҳаллага ўтар экансиз. Раис бобо тайинлаб юборди, — котиб отанинг кўлига бир парча қоғоз тутқизиб, изига қайтди.

Умаркул ота ўстунга илинган камзулининг чўнтагидан кўзойнак олиб, қоғоздаги майда ёзувларга тикилди: «Уч авлод уршуви»га экан. Яхши. Лойик кўришибдим, албатта боради.

ТОҢГ ХАВАСЛАРИ

Қайси даврада бўлмасин, отахон эл-улус, айниқса, болажонлар куршовида бўлишни шараф дея тушунади. Ахир, яқингача ўзим ўшалардек шўхан, янгиликка ҳошим ўсириб эмасмиди?

Эссиз, ёшлик билан қарилликнинг ораси бунчалар яқин бўлмаса. Ўтиб кетган ҳис қилиб, дили вайрон бўлган, ниқоларкан, кишининг. Барибир унинг ёшлиги орзу қиладиган тарзда кечмагани рост. Негаки, болалиги урушнинг суронли йилларига тўғри келган. Уруш чўзилган сайин, қўлидан иш келган эрзоти жанг нуқталарига жўнатиларди. Бошқа ҳамма иш бечора хотин-халаж ва болакайлар зиммасига тушарди. Гузар марказидаги қий-шиқ, симёғочга осилган радиоканарай олиқ жанг оҳлардаги янгиликларини вақти-вақти билан эшиттириб борарди. Бу хабарларни энгидигана 16 дан 17 ёшга ўтаётган Умаркул ҳам мушларга тугик ҳолда тингларди. Ахир, жанговар сафда бўлиш истаги амалга ошди. Эх-хе, совуқ оқоллар, уйку-

сиз, ҳаловатсиз тунларда чекилган азобларни яхшичи эсламагани маъқул.

Ахир, зулмат ортидан ёруғ тонглар ҳам етиб келди-ку. Ёвузлик ҳеч қачон қолиб келмаган, келмайди ҳам. Булар ҳақида албатта болажонларга сўзлаб бериш керак.

1948 йилга келиб Умаркулнинг ҳаётида кескин бурилишлар даври бошланди. Ўзқўйиллик орзуси бўлган Тошкент Юридик институтининг ҳуқуқшунослик факультетига ўқишга кирди. Институтни тугатган, дастлаб Хоразм вилоят Урганч шаҳрида прокурор ёрданчиси бўлиб ишлаб бошлади. Кейинчалик уни Қашқадарё вилоят прокуратурасига ишга олишди. Сал ўтмай туғилиб ўсган шахри Самарқандга қайтди. То 1963 йилгача вилоят прокурори ўринбосари, вилоят прокурорининг биринчи ўринбосари вазифаларида сидқидилдан ишлашга интилди. 1963 йилдан қарийб 15 йил Бухоро вилоят прокурори, сўнг 6 йил Сурхондарё вилоят прокурори

бўлиб ишлади.

Умр ўтаверар экан. Қараса, ҳамма ёқ оппоқ, Кексаликхўддиқордек унинг дунёсини қамраб олибди.

Меҳнат фаҳриши, истефодаги 3-даражали Давлат Адлия маслаҳатчиси Умаркул Усмонов «Уч авлод уршуви»да дилидагини жўшиб гапирди. Тадбир сўғида болажонлар куршовида суратга ҳам тушди. Сўнгра шогирдлар таклифи билан шаҳар прокуратурасида бўлиб, анчагача чаққаллашиб ўтирди. Ўғли Фурқатжоннинг машинасида бирқучқул билан уйига қайтганида кўёш уфққа бош кўя бошлаганди.

Ха, пиру бадавлат отахон Умаркул Усмоновнинг ҳаётида бундай лаҳзалар тез-тез бўлиб туради. Ўзига тинч фарзандлар, саноксиз набира-ю чеваралар уни ҳам тонг ҳаваслари, жилolari хусусида ҳаёл суршига ундайди. Шу кунларда саксон ёшга қадам қўётган ҳуқуқ тарбияotchиси учун бундан ортиқ бахт борми?

— Бош прокуратура раҳбарияти этибори тўғриси, даярли барча байрам, тадбирларда йўқлаб туришади, — дейди отахон мамнуният билан. — Қўлимизга вақтида етакчи берилаётган «Нуқуқ» газетаси ва «Qonul himoyasida» журнали орқали тизим ҳаётига оид янгиликларни ўқиб бораман. Шогирдларимнинг иси-шарифини ўқиб гурурланаман. Ахир, улар биз амалга оширилмаган ишларни ҳаётга татбиқ этмоқда. Тилагим, мустақиллигимиз боқий бўлсин. Осмонимиз мусаффо, фарзандларимиз янада фаровон, аҳил ҳаёт кечираверсин.

Инсон иродаси кўп нарсаси қодир. Зеро, уни жилавлан, зғу ишларга йўналтира олиш ҳар қимнинг ўз қўлида. Мана шундай бахтга мушарраф бўлган Умаркул отанинг ҳаёт йўли ҳар бир орзуаманд дил эгасига насиб этишини истаб қоламиз.

Исмаиулла ЙЎЛДОШЕВ,
Мансур АЛОВУДИНОВ

TAQDIMOT

АМАЛИЙ ҚЎЛЛАНМА

XX АСР инсоният тарихида терроризм, диний экстремизм, ақиданарастлик каби иллатлар билан тарихда алоҳида ўрин эгаллади.

Террорчилик ҳаракатлари ҳаммаша ислом дини ниқоби остида амалга ошириб келинмоқда.

19 ноябр кўни Республика Бош прокуратурасида террорчиликнинг ана шундай тавсифларини очиб беришга бағишланган «Диний ниқоб остида содир этилаётган жиноятлар, уларнинг ортида қиммат турибди ва уларнинг мақсади» номли амалий қўлланманинг тақдими бўлиб ўтди. Қўлланма муаллифлари ИИБ БТБ катта терговчиси А.Закурлаев ва Республика Бош прокуратураси жиноятчиликка қарши курашни ташкилий-ўқувий таъминлаш бўлими бошлиғи Б.Ахуновлардир.

Тақдимотни Қонунчиликни мустаҳкамлаш муаммолари ва прокурор-тергов ходимлари малакасини ошириш маркази директори Э.Абзалов очиб, ушбу қўлланманинг аҳамияти ҳақида гапириб ўтди ва унинг қисқача мазмунини билан таништириш учун муаллиф Б.Ахуновга сўз берилди.

Б.Ахунов қўлланмада диний экстремизм, терроризм, сепаратизм ва фундаментализм, шахдлик тушунчаси, диний уламоларнинг бу каби ҳаракатларга муносабати, Ўзбекистонда фаолият кўрсатган гауриқонуний диний экстремистик ва террористик ташкилотлар, шу йўналишдаги жиноят ишларини тергов қилишда алоҳида эътиборга молик ҳолатлар ёритилганлигини айтиб ўтди. Шунингдек, унда Ўзбекистон президентининг 2000 йил 6 сентябрдаги «Террорчи гуруҳлар таркибига аддашиб кириб қолган Ўзбекистон фуқароларини жиноий жавобгарликдан озод этиш тўғрисида»ги фармони, уни қўллаш хусусидаги қўрсатма, АҚШ давлати томонидан террористик деб тан олинган ташкилотлар рўйхати, лугат ва атамалар жамланган.

Матлуба АМИНЖОНОВА,
Қонунчиликни мустаҳкамлаш муаммолари ва прокурор-тергов ходимлари малакасини ошириш маркази ўқитувчиси

KRIMINAL

Daily Telegraph агентлигининг хабар қилишича, Италия полицияси томонидан сицилиялик профессор раҳнамолик қилган фибригарлар тўда-си хибсга олинган. Ушбу жиноий гуруҳ Европа иттифоқи (ЕИ) фондидан алдов йўли билан миллионлаб евро миқдоридagi пулларни олиб ўзлаштириб келишган. Бунга улар қандай муваффақ бўлишган?

Маълум бўлишича, жиноий гуруҳ италиялик ёшлар учун шоу бизнесс ва туризм мутахассисликлари бўйича ўқув курслари очилади. Бу курслар ЕИнинг жанубий Италиядаги иқтисодий ҳолоқ ҳудудларида ишчи ўринларини ташкил этишга қаратилган фонди ҳисобидан молиялаштирилган.

Бироқ, маълум бўлишича сицилиялик профессор бу курсларни номмгагина очиб қўйиб, пулларни ўзлаштириш билан шуғулланиб келган. Курсларда тахсил ҳўжакўрсинга ўтилиб, бу ўқувчиларнинг эътирозига сабаб бўлган. Тахминларга кўра, жиноий гуруҳ устидан иш қўзғатилишига ҳам айнан ўқувчиларнинг шикоятси сабаб бўлган.

Фибригарлар номи бору ўзи йўқ дарслар учун харажатларни ошириб борганлар ва ЕИ фонди ҳисобидан миллион-миллион еврони турли банклардаги ўз ҳисоб рақамларига ўтказиб юборишган.

Полиция ўтказган операция натижасида тўда бошлиғи, айтиб ўтилган афера ташкилотчиси профессор Сальваторе Мессина хибсга олинган. Келиб чиқиси сицилиялик Мессина бир вақтнинг ўзида Палермо ва «Париж-13» университетларида дарс берган. Унинг олти нафар жиноий шериклари ҳам турли даражадаги илмий ходимлар бўлиб, улар ҳам ҳозир хибсда.

Хомаки ҳисоб-китобларга кўра, сицилиялик профессор ва унинг гўмашталари ЕИ фондини 18 ярим миллион еврога «туширган».

ШАВКАТ тайёрлади

— Қардо ёшлар спорт билан машғул бўлса, ўша жойда жиноятчиликнинг олдси олинади, — дейди Зомин туман прокурори Инамулла Альбеков. Шу бовс у ўзи ташкил қилган бокс тўғаразига тез-тез келиб туради.

F SP-1	ABONEMENT		gazeta	232
			jurnal	(nashr indeksi)
HUQUQ		komtekt soni		
200__ yil uchun		(oylar bo'yicha)		
1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12			
Qayerga				
(pochta indeksi)		(manzil)		
Kimga		(familyasi, ismi, shifri)		

ELTUV KARTOCHKASI											
P.V.	joyi										
gazeta	232										
jurnal	(nashr indeksi)										
(nashr nomi)											
Obuna manzili o'zgartirish	Bahosi										
so'm	Komtekt soni										
so'm											
200__ yil uchun											
(oylar bo'yicha)											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Qayerga											
(pochta indeksi)		(manzil)									
Kimga		(familyasi, ismi, shifri)									

ОБУНА БЎЛИШГА ШОШИЛИНГ!

HUQUQ
yuridik gazeta

To'shischi:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir:

Abdullolliq ABDURAZZOQOV

Tahrir hay'ati:

Bahridin VALIYEV, Azimjon ERGASHEV,
Jahongir SHAROFBOYEV (Bosh muharrir
o'rinbosari vazifasini bajaruvchi), G'afurjon
ALIMOV (mas'ul kotib vazifasini bajaruvchi),
Lola SHOMURODOVA, Hasan INOYATOV,
Muxtor SHODMONOV

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66.

Telefon: 133-82-34,
133-64-72.
E-mail: Info@huquq.uz.
Faks: 133-64-85, 133-10-53.

Gazetaning ro'yxatdan o'tish tartibi: № 023. Nashr ko'rsatkichi — 231, 232

Tahririyatga kelgan qo'lyozma va
suratlar egalariга qaytarilmaydi.
Mualliflarning fikrlari tahririyat
fikridan farqlanishi mumkin.
Nashrimizdan ko'chirib bosilganda
«HUQUQ»dan olinganligi ko'rsat-
ilishi shart. Tijorat ahamiyatiga
moliy materiallari ** belgisi ostida
chop etiladi.

Buyurtma Г — 165.9724 nusxada chop etildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va
sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.
Nashr ko'rsatkichi: Y.PARDA
Nashr ko'rsatkichi: A.MUSTAFOYEVA

Gazeta «Sharq» NMK bosmaxonasida ofset usulida
chop etildi. Korxona manzili: Toshkent shahar,
Buyuk Turon ko'chasi, 41.

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 20.00. Topshirildi: 17.30. 12345 78

Gazeta
haftaning
chorshanba
kunlari
chiqadi.

Sotuvda
erkin narxda